

БАБАЛАР ЕРЛІГІ - ТӘУЕЛСІЗДІК ТІРЕГІ

БАЛПЫҚ БИ БАБАНЫҢ 325 ЖЫЛДЫҒЫНА ОРАЙ ОБЛЫС АУМАҒЫНДА «БАБАЛАРДЫҢ ЕРЛІГІ – ТӘУЕЛСІЗДІКТІҢ ТІРЕГІ» АТТЫ ШАРАСЫ БАС-ТАУ АЛДЫ. АПТАНЫҢ БЕЙСЕНБІСІ МЕН ЖҰМА КҮНДЕРІ ӨТКІЗІЛЕТІН ІС-ШАРАНЫҢ АЛҒАШҚЫ КҮНІ КӨКСҮ АУДАНЫ БАЛПЫҚ БИ КЕНТІНІҢ МӘДЕНИЕТ ҮЙІНДЕ «БАБАЛАР СӨЗІ - ДАНАЛЫҚ КӨЗІ» АТА-ЛЫМЫМЕН БАТАГӘЙ ҚАРИЯЛАР АРАСЫНДАҒЫ БАТА САЙЫСЫМЕН БАСТАЛДЫ.

Аруақты бабаның артына қалдырған ұлағатты өсиеттерін бүгінгі ұрпаққа бата түрінде жеткізуге еліміздің алты аймағынан аузы дуалы, кеудесі қазыналы 13 үміткер келді. Баба рухы ұлықталған сайыста көпшілік көнекөз қариялардан батаның түр-түрін тыңдады. Бүгінде ел жадынан ұмыт бола бастаған Ас қайыру батасынан бастап сәлем бата, қалжа бата, соғым бата, ат қою батасы, беташар баталары әр өңірден жеткен ақсақалдарымыздың аузымен айтылғанда өте әсерлі естілді. Оның үстіне әр жердің өзіне тән

бата салты мен бата мақамы көрерменге өзгеше әсер сыйлады. Аудандық мәдениет үйіне жиналған жұртшылық әр бата сайын қол жайып, ыстық ықыласпен бет сипасып жатты. Әрбір үміткер бата жасар алдында батаның тарихына аз-кем тоқталып, ескіден жеткен есті әңгімелермен жиылған қауымға өнегелі әңгімелерден сыр шертті. Көрермен арасында батагәйлерге қолдау білдіру мақсатында ере келген отбасы мүшелері де бар, тіпті

алыс-жуық шетелден қазақтың бата беру дәстүрін көрмекке ниет еткендер де табылып жатты. Жарысты әділқазылар бағалап, мәнді мазмұнды бата берген ақсақалдарды бағалы сыйлықтармен марапаттады.

Көксу ауданында Батагәйлер сайысы өтіп жатқанда, Текелі қалалық Мәдениет үйінде «Байтақ елдің Балпық биі» тақырыбымен республикалық жазба ақындардың жыр мұшайрасы басталды.

ғылыми-практикалық конференция өз жұмысын бастайды. Түскі сағат 13:00-де баба рухына арнайы ас беріліп, құран-хатым түсіріледі. 19 қазан күні Талдықорған қаласындағы Атшабар ипподромында ұлттық ойындардан жарыс өткізіледі.

Баба тойынан жазылған толық мақаланы «Алатау» газетінің келесі санынан оқи аласыздар.

А. НАЗЫМҰЛЫ.

АКЦИЯ

5 мың ағаш отырғызылды

ТАЛДЫҚОРҒАНДА «ЭКОСАҒАТ» РЕСПУБЛИКАЛЫҚ АКЦИЯСЫ АЯСЫНДА 5 МЫҢ АҒАШ ОТЫРҒЫЗЫЛДЫ. АТАЛМЫШ АКЦИЯҒА АЙМАҚ БАСШЫСЫ АМАНДЫҚ БАТАЛОВ ҚАТЫСТЫ.

Амандық Ғаббасұлымен бірге ардагерлер, депутаттар, қоғам қайраткерлері, үкіметтік емес ұйымдар мен БАҚ өкілдері «Қаратал» шағын ауданында «Шахмат» шағын скверінің маңында көшеттер екті. Сондай-ақ жас көшеттер «Жас-тар» саябағында, тұрғын үй аулаларында, қала мектептерінде отырғызылды.

Ал акция қоғамда экологиялық мәдениетті қалыптастыру, жастарды патриоттыққа тәрбиелеу, қоршаған ортаға қамқорлық танытуға үндейді.

ӨЗ ТІЛШІМІЗ

ЖИЫН

Өңірлік геоақпараттық жүйе іске қосылмақ

Алматы облысында дайындалып жатқан Өңірлік геоақпараттық жүйе облыстың 3 қаласында жыл соңына қарай іске қосылып, соның нәтижесінде жер қатынастары, сәулет және қала құрылысы салаларындағы жалпы саны 22 мемлекеттік қызмет электронды түрде көрсетілетін болады. Сол сияқты осыдан төрт жыл бұрын дайындалған Электронды жер картасының жаңартылып, толықтырылу нәтижесінде мүмкіндіктері артып отыр. Осы жұмыстар жемқорлықтың алдын алуға, мемлекеттік қызметтің ашықтығы мен қолжетімділігін қамтамасыз етуге ықпал етеді.

Бұл туралы «Жетісу – адалдық алаңы» жобалық кеңсесінде облыстың Электронды жер картасы мен Өңірлік геоақпараттық жүйенің таныстырылуында айтылды, - деп хабарлайды Алматы облысы әкімінің баспасөз қызметі.

Жиынға облыс әкімі Амандық Баталов, Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің Алматы облысы бойынша департаментінің басшысы Серікбай Нұрғисаев, Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл Ұлттық бюросының Алматы облысы бойынша департаментінің басшысы Данияр Тұрғанбаев қатысты.

Елбасы өзінің «Қазақстандықтардың әл-ауқатының өсуі: табыс пен тұрмыс сапасын арттыру» атты Жолдауында 2019 жылы көрсетілетін мемлекеттік қызметтердің 80 пайызы, ал 2020 жылы кемінде 90 пайызы электронды форматқа көшірілуге тиіс деген тапсырма жүктеген болатын. Соған сай

облыстағы жер қатынастары саласында қызметтерді автоматтандыру бағытында атқарылып жатқан жұмыстармен облыстық жер қатынастары басқармасының басшысы Қуанышбек Кашкимбаев таныс-тырды. Ол 2015 жылы әзірленген Электронды жер картасының толықтырылған нұсқасы мен әзірленіп жатқан Өңірлік геоақпараттық жүйе туралы баяндап берді. Оның айтуынша, Электронды жер картасында облыстың әр аудан, қаласындағы әрбір жер учаскесінің нысаналы мақсаты, категориясы, аумақ көлемі, шекарасы, инженерлік желілерінің бар-жоқтығы, кадастрлық нөмірі, тіпті қандай құжаттың негізінде рәсімделгеніне дейін барлық мәліметі көрсетіліп тұрады. Және жаңадан салынған жолдар, газ жүйелері, жаңа құрылыстар түгелімен Картаға тұрақты түрде енгізіліп отырады. Облыс әкімі Электронды жер картасына қатысты ой қосып, Интернет желісі арқылы осы Картаны ашып көрген кез келген азамат қай жерде қандай жер учаскесі бар екенін алақандағыдай айқын көре алатынын айтты. Тіпті санитарлық қорғау, су

қорғау аймақтарына дейін анық көрініп тұр. Мұнда елді мекендердің Бас жоспарлары да енгізілген. Бұл жұмыстар өз кезегінде кейінгі жылдары құрылыс жүргізу барысында жиі сақтала бермейтін құрылыс сызығы, қызыл сызықтардың талапқа сай сақталуына, рұқсат етілмеген аймақтарға тұрғын үйлер салу сияқты заңсыздықты болдырмауға да ықпал ететін болады. Картаны үздіксіз жаңалап отырудың мүмкіндіктерін арттыру үшін ол жаңа серверге көшірілуде.

Бұл Карта жер қатынастары, сәулет және қала құрылысы, тұрғын үй – коммуналдық шаруашылығы, ауыл шаруашылығы, көлік және логистика салаларында электронды үкімет процестерін автоматтандыруды жетілдіру мен мемлекеттік қызмет көрсетудің платформасы болып отыр.

Оған қоса қазір Өңірлік геоақпараттық жүйе үшін салалардағы деректер мен кадастрлар базасын бір жерге шоғырландыру ісі жүріп жатыр. Соның нәтижесінде жер қатынастары мен сәулет және қала құрылысы салаларындағы мемлекеттік қызметтің жалпы саны 22 түрі электронды түрде көрсетіледі. Соның ішінде жер учаскесіне кезекке қою, жер учаскесінің нысаналы мақсатын өзгертуге шешім беру және басқа да қызметтер бар. Биылғы жылдың соңына дейін бұл қанатқақты жоба Қапшағай, Талдықорған, Текелі қалаларына енгізіледі деп күтілуде. Осы істі басқарып, жүйелеп, жүргізіп отыратын арнайы қызмет құрылып, аталған қалаларда автоматтандырылған қызмет көрсету бойынша арнайы мамандар оқытылып,

әзірленетін болады.

Осы шаралардың барлығы да сыбайлас жемқорлықтың алдын алу, мемлекеттік қызметтің ашықтығы мен қолжетімділігін қамтамасыз ету мақсатын көздейді. Сондай-ақ жер қатынастары саласындағы мемлекеттік қызмет көрсету мерзімі 1 жылдан 30 күнге дейін, сәулет және қала құрылысы бойынша 100 күннен 10 күнге дейін қысқарып, қызмет алушыға уақыт үнемдеуге мүмкіндік туғызады.

Қ.Кашкимбаевтың презентациясын тыңдаған жиналғандар, Картаның мүмкіндіктері мен тиімділігі жайлы сұрақтар қойып, тұшымды жауаптар алды.

Жиын қорытындысында облыс әкімі Амандық Баталов: - Электронды жер картасын әзірлеуді осыдан бес жыл бұрын бастадық. Алғашқы нұсқасын жасап, таныстырдық, одан бері практикалық пайдалану барысында туындаған ой-пікірлерді ескеріп, әлі де жетілдіріп келеміз. Ең бастысы, Карта тұрақты жұмыс істеп тұруы керек, әрі үнемі жаңартылып, толықтырылып отыруы тиіс. Сонда ғана Карта қарапайым халық үшін тиімді ақпарат көзіне айнала алады. Және ең бастысы, жер қатынастары сыбайласқан әрекеттер жиі ұшырасатын сала болғандықтан, осы бағытта жемқорлықты болдырмауға Картаның тигізетін септігі зор. Сол арқылы мемлекеттік қызметтің ашықтығын қамтамасыз ете аламыз, - деді өз сөзінде.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

ЖЕҢІЛ ӨНЕРКӘСІП

ТАЛДЫҚОРҒАНДА ТОҚЫМА МАТА ӨНДІРІЛЕДІ

Талдықорғанда техникалық сора өңдеп, текстиль, яғни тоқыма мата шығаратын экспортқа бағытталған кәсіпорын ашылмақ. Бұл жайында облыс әкімі Амандық Баталовтың отандық инвесторлармен кездесуі барысында белгілі болды.

Техникалық сорадан дайындалатын талшық жоғары сапалы әрі мықты болады. Оны медицинада, құрылыста, жиһаз жасауда, киім тігуде және басқа да салаларда қолданады. Атап өтерлігі, техникалық сора құрамында ТГК каннабиноидтары жоқ десе де болады. Осы жобабдағы «Elaxima Tech Style inc Қазақстан» инвестор компаниясы АҚШ-тық серіктестерімен бірге текстиль өндіруге маманданып келетінін де тілге тиек етті кездесуде «Yessenov Lab» жоғары технологиялар ғылыми орталығы» ЖШС директоры Сұлтан Күнәділов.

Компания Алматы облысының аумағында сора талшықтарынан текстиль өндіретін кәсіпорын ашып, дайын өнімді Қытай мен Еуропа елдеріне экспорттауға ниетті. Осыған байланысты бірінші кезекте жалпы аумағы 2 мың шаршы метр болатын, автожол және темір жол қатынастарымен

қамтылған ғимарат сатып алу немесе жалға алу жұмыстары атқарылуы керек. Екінші кезекте компания өз шикізатын өсіруді қолға алмақшы. Ол үшін суармалы жер телімі қажет.

Инвестор-компания өкілдерінің сөзін тыңдаған Амандық Баталов мұндай өндірісті Талдықорғанда ашуға ұсыныс білдірді. Ал лайықты ғимарат табу Талдықорған қаласы әкімінің орынбасарына тапсырылды. Және оның сыртқы инфрақұрылымын жүргізіп беруге қолдау көрсетілетіні айтылды.

Кездесу соңында облыс әкімі Амандық Баталов өз орынбасарлары С.Бескемпіров пен Ж.Тұяқовқа осы жобаның жүзеге асырылуын бақылауда ұстауды тапсырды.

«Дереккөз: Алматы облысы әкімдігінің ресми сайты <http://www.zhetysu.gov.kz>»

ЖАЙДАРМАН ЖАҒАЛЫҚ

Ескелді ауданына қарасты Бақтыбай ауылдық округінде өрт сөндіру бекеті ашылды. Жағымды жаңалыққа орай ұйымдастырылған іс-шараны аудан әкімі аппаратының жалпы және қаржы-шаруашылық бөлімшесінің әскери жұмылдырушылық жұмыстары, аймақтық қорғаныс, азаматтық қорғаныс және төтенше жағдайлар жөніндегі бас маманы Данияр Кеңесбаев жүргізді.

ӨРТ СӨНДІРУ БЕКЕТІ АШЫЛДЫ

Өрт сөндіру станциясының аумағында автокөлікке арналған тұрақ, өртті сөндіруге арналған құралдар, демалыс бөлмесі жабдықталған. Сонымен қатар өрт сөндіру техникасы орналасқан. Өрт сөндіруші жауынгерлер арнайы киіммен қамтамасыз етілген.

Ауылдағы өрт сөндіру бекетінің ашылып, жұмыс істей бастауы Төтенше жағдайлар департаментіне үлкен көмек болып табылады және осы шалғайдағы елді мекендердің аумақтарында тұтана қалған тілсіз жауға дер кезінде тойтарыс беріп, жолын кесуге септігін тигізеді даусыз.

Ш. БАТЫРОВ.

15 АВГУСТА 2019 ГОДА ОБЗОР КЛЮЧЕВЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ АО «ЕНПФ» НА 1 АВГУСТА 2019 ГОДА

Доходность пенсионных активов превышает уровень инфляции

Общая сумма пенсионных накоплений на 1 августа 2019 года по всем видам взносов составила 10,17 трлн тенге, увеличившись с начала года на 8%, а за год на 19% или 1,6 трлн тенге. Сумма пенсионных взносов, поступившая на все виды пенсионных счетов с начала года, составила 549,2 млрд тенге.

Пенсионные накопления, сформированные за счет обязательных пенсионных взносов (ОПВ) на 01.08.2019 г. составили 9,9 трлн тенге, за счет обязательных профессиональных пенсионных взносов (ОППВ) – 224,9 млрд тенге, за счет добровольных пенсионных взносов (ДПВ) составили 1,9 млрд тенге.

На 1 августа 2019 года общее количество индивидуальных пенсионных счетов по ОПВ, ОППВ, ДПВ вкладчиков (получателей) составило 10,3 млн счетов, увеличившись с начала года почти на 152 тыс. счетов (с учетом закрытия счетов по выбывающим из системы участникам).

Общая сумма пенсионных выплат за семь месяцев 2019 года составила свыше 124 млрд тенге (для сравнения – за аналогичный период прошлого года общая сумма пенсионных выплат составила 110,9 млрд тенге). При этом выплаты по возрасту составили 43,9 млрд тенге, в связи с выездом за пределы Республики

Казахстан 26,2 млрд тенге, переведено в страховые организации свыше 35,5 млрд тенге.

Надо отметить, что в 2019 году объем переводов в страховые организации значительно увеличился (за 7 месяцев 2018 года он составлял чуть более 11,1 млрд тенге). В 2019 году с

даты ввода обязательных профессиональных пенсионных взносов (с 01.01.2014 г.) прошло полных 5 лет. У вкладчиков, достигших 50 лет, в пользу которых в течение 60 месяцев осуществлялось перечисление ОППВ, появилась возможность приобретения пенсионного

аннуитета при достаточности накоплений за счет совокупных сумм, сформированных за счет обязательных, обязательных профессиональных и добровольных пенсионных взносов. Этим правом уже воспользовались более 1,2 тыс. человек, которые перевели в страховые организации за счет совокупных накоплений порядка 16,2 млрд тенге. Таким образом, льгота для людей, работающих на вредных и опасных производствах, в виде досрочного получения пенсионных накоплений из ЕНПФ за счет ОППВ за вредные условия труда в полной мере реализуется.

Чистый инвестиционный доход, начисленный на индивидуальные пенсионные счета вкладчиков ЕНПФ, за 7 месяцев 2019 года превысил 363,2 млрд тенге. Доходность пенсионных активов с начала года составила 3,77% при инфляции за этот же период 2,8%. Если рассматривать этот показатель в годовом выражении (за последние 12 месяцев), то доходность пенсионных активов составила 9,65% при инфляции 5,4%. Следовательно, пенсионные активы имеют реальную положительную доходность за последние 12 месяцев в размере 4,25%.

С начала 2019 год в казахстанском законодательстве было введено новшество – Единый совокупный платеж (ЕСП). Главная причина его введения – это упрощение регистрации деятельности неформально занятых лиц.

Сегодня данный платеж заменяет собой 4 обязательных платежа в один разовый:

- индивидуальный подоходный налог;
- обязательный пенсионный взнос в ЕНПФ;
- обязательное социальное отчисление в Государственный фонд социального страхования (ГФСС);
- социальный взнос в Фонд социального медицинского страхования (ФОМС).

Плательщики ЕСП – это физлица, осуществляющие предпринимательскую деятельность без регистрации в качестве индивидуального предпринимателя, которые одновременно соответствуют следующим условиям: уплатили единый совокупный платеж; не используют труд наемного работника, оказывают услуги

государственную регистрацию в качестве индивидуального предпринимателя, а также иностранцы и лица без гражданства, за исключением оралманов.

Для физических лиц, являющихся плательщиками ЕСП в соответствии со статьей 774 Кодекса Республики Казахстан «О налогах и других обязательных платежах в бюджет» (Налоговый кодекс), обязательные пенсионные взносы в свою пользу, подлежащие уплате в ЕНПФ, составляют в 2019 году:

- в городах республиканского и областного значения, столице - 2525 тенге
- в других населенных пунктах - 1262 тенге.

Плательщикам самостоятельно делить на

только физлицам, которые не являются налоговыми агентами и (или) реализуют только физлицам, не являющимся налоговыми агентами, сельскохозяйственную продукцию личного подсобного хозяйства собственного производства, за исключением подакцизной продукции.

Не признаются в качестве плательщиков ЕСП физлица, оказывающие услуги (выполняющие работы) на территории торговых, развлекательных центров (ТРЦ); лица, занимающиеся частной практикой, арендодатели нежилых помещений, лица, имеющие

4 платежа эту сумму не нужно, после поступления в бюджет, она распределяется по назначениям автоматически.

Сумма единого совокупного платежа распределяется НАО ГК «Правительство для граждан» в следующей пропорции:

- 10% – индивидуальный подоходный налог (ИПН);
- 20% – социальные отчисления (СО);
- 30% – обязательные пенсионный взносы (ОПВ);
- 40% – отчисления на обязательное медицинское страхование (ОСМС).

Единый совокупный платеж - Итоги полугодия

Сумма единого совокупного платежа не зависит от размера полученного дохода и не требует дополнительных расчетов (доходы, расходы, вычеты, прибыль).

Уплачивать единый совокупный платеж необходимо отдельно за каждый месяц, в котором был получен доход.

Граждане, подпадающие под режим ЕСП, имеют возможность на облегченных условиях платить все платежи и участвовать в системах социального обеспечения. Также к плюсам единого совокупного платежа можно отнести и участие в системе обязательного социального медицинского страхования и получение доступа к медицинским услугам, неограниченным по сумме и видам, с правом выбора медицинского учреждения после введения ОСМС. Участник системы также имеет право на получение социальных выплат в случаях утраты трудоспособности, потери работы, потери кормильца, беременности и родов, усыновления или удочерения ребенка, ухода за ребенком.

Одним из главных плюсов для казахстанцев, являющихся плательщиками ЕСП, стало участие в накопительной пенсионной системе и получение базовой пенсионной выплаты в зависимости от стажа участия в системе. Кроме пополнения своих пенсионных накоплений в ЕНПФ, для плательщиков ЕСП теперь появилась возможность получать базовую пенсионную выплату в зависимости от стажа участия в пенсионной системе.

Так за первое полугодие, прошедшее со дня введения данного вида платежа, 121 977 физических лиц внесли обязательные пенсионные взносы в ЕНПФ путем уплаты ЕСП на общую сумму 112 млн тенге.

Еще одним плюсом ЕСП стала существенная финансовая прибавка к минимально гарантированной государством социальной помощи в виде пособий, а также тот факт, что за счет подтверждения своего дохода, повысилась потенциальная кредитоспособность граждан. То есть теперь плательщик ЕСП официально может получать кредит в банке,

подтвердив свою платежеспособность регулярными взносами.

ЕСП подлежит уплате общей суммой через банки второго уровня или организации, осуществляющие отдельные виды банковских операций (например, через АО «Казпочта»). Платеж следует перевести на банковский счет Государственной корпорации "Правительство для граждан". Далее Госкорпорация распределяет платеж в виде индивидуального подоходного налога (ИПН) и социальных платежей, затем перечисляет ИПН в бюджет региона, а социальные платежи в ЕНПФ, ГФСС и ФОМС.

Плательщиками ЕСП налоговая отчетность не предоставляется. Регистрация (уведомление) начала деятельности и заявление о приостановлении (прекращении) деятельности не требуются. Физлицо признается плательщиком ЕСП со дня, в котором произведена его уплата. Прекращение уплаты означает, что физическое лицо больше не является плательщиком ЕСП.

ЕНПФ создан 22 августа 2013 года на базе АО «НПФ «ГНПФ». Учредителем и акционером ЕНПФ является Правительство Республики Казахстан в лице ГУ «Комитет государственного имущества и приватизации» Министерства финансов Республики Казахстан. Доверительное управление пенсионными активами ЕНПФ осуществляет Национальный Банк Республики Казахстан. С 1 января 2016 года функции по выработке предложений по повышению эффективности управления пенсионными активами переданы Совету по управлению Национальным фондом.

В соответствии с пенсионным законодательством ЕНПФ осуществляет привлечение обязательных пенсионных взносов, обязательных профессиональных пенсионных взносов, добровольных пенсионных взносов, пенсионные выплаты, индивидуальный учет пенсионных накоплений и выплат, предоставляет вкладчику (получателю) информацию о состоянии его пенсионных накоплений (подробнее на www.enpf.kz).

ЗАҢДЫ БЕЛДЕН БАСҚАН ШЕТЕЛДІК КОМПАНИЯЛАР

Жұмыс күшін жергілікті жерден тартуды мойындарына алған шетелдіктер түрлі көзбояушылыққа барып, қара табан жұмысшылардың еңбек ақыларын да уақытылы бермей, болмаса, өздерімен бірге ала келген осы дәрежедегі жұмысшылардың жалақысын жоғары қойып, жергілікті жұмысшыларды олардан төмен санайтыны да жасырын емес-ті. Батыстағы мұнай мен газдың құлағын ұстап отырған қытайлық компанияларда жұмыс істейтін жұмысшылар ана бір жылдары үш айлап ереуілдеп Жаңаөзенде алаңға жатып алған кездері де болған. «Өз жерімізде, өз елімізде отырып, біз неге өзгелерге құл болуымыз керек» - деген қазақтардың жанайқайының астарында ащы шындық жатыр. Осы орайда Алматы облысындағы «Алматы-Өскемен күре жолын жасап жатқан және цемент зауытын иелік ететін қытай компанияларына қатысты облыс әкімінің орынбасары Батыржан Байжұманов арнайы жиын өткізген-ді. Онда Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының шілде айындағы тапсырмасына байланысты облыс аумағындағы орналасқан шетел жұмысшыларын тартатын компанияларында жұмыс беруші жағынан еңбек заңнама талаптарын орындалу мақсаты мен Қазақстан Республикасының халықтың көші-қоны туралы заңнамасында белгіленген шетелдік жұмыс күшін тарту тәртібі мен шарттарының сақталуы тұрғысынан тексерудің нәтижесі қаралды.

Облыс аумағындағы «Талдықорған – Қалабалтау-Өскемен» жол құрылысын салып жатқан «CITIC Construction Co., LTD в Казахстане» шетел компаниясымен, Кербұлақ ауданы, Қызылжар ауылының маңында орналасқан шетел компаниясының күшімен салынып жатқан «Alacem» (Аласем) ЖШС-і цемент зауыты және сол жол құрылыс саласында мердігерлік әдіспен белгіленген «Корпорация Луцяо» компаниялары бар. Құзырлы органның тексеру нәтижесі көрсеткендей, жоғарыда аты аталған шетелдік компанияларда еңбек заңнама талаптары бұзылғаны анықталды. «Өздерін би, қожа» санаған жұмыс берушілер Қазақстандағы Еңбек кодексінің өзге де нормативтік-құқықтық актілеріне, еңбек шарттарына сай әрекет етпей, өз заңдарымен жүріпті. Бұйрықтағы заңнама талаптарының бұзылғаны сондай, Қазақстандағы мемлекеттік тілдің түбірі бос екенін жете түсінген қытайлық компаниялар шығарған бұйрықтары өздерінің мемлекеттік тілі қытай тілінде жазған. Бұл дегеніңіз, ҚР Еңбек Кодексінің 11 бабы бұзылды деген сөз. Тілі тұсалып, ісі мұқалып тұрған жергілікті жердегі қара табан жұмысшылардың ұжымдық шарттарында және жұмыс берушінің актілерінде көбірек күн саны көзделмесе, жұмыскерлерге ұзақтығы күнтізбелік жиырма төрт күн болатын жыл сайынғы ақы төленетін негізгі еңбек демалысы қарастырылған. Алайда, жұмыс беруші тарапынан құлдай жұмсаған «CITIC Construction Co., LTD в Казахстане» орталық участкасында жиырма төрт күннен кем берілетін жұмыскерлердің еңбек демалыстары анықталған. Мұнда да еңбек заңнама талаптары 88 бапқа қайшы келіп тұр. «Бақсам бақа екен» - демекші, құзырлы органдардың тексерулеріне зер салсақ, ауыр жұмыстарда, еңбек жағдайлары зиянды және қауіпті жұмыстарда істейтін жұмыскерлерге, атқарған жұмыстардың

Ел экономикасын дамытудың қарқынды жолының бірі инвестиция тарту. Бұл бағытта Қазақ Мемлекеті шетелдік компанияларға барлық жағдайды жасауда. Мұнай, газ, көмір, кен орындарының барлығында шетелдік компаниялардың үлесі басым. Қыл аяғы, қара жолды жасауды да солардың еншісіне бергенбіз. Алайда, Қазақстандағы нормативтік құқықтар мен еңбек кодексіндегі заңдардың солқылдақтығын пайдаланған шетелдік компаниялар еңбек заңнамаларын жиі бұзуда.

тізбесіне сәйкес ұзақтығы кемінде күнтізбелік алты күн болатын жыл сайынғы ақы төленетін қосымша еңбек демалыстары қарастырылмаған. Демек, тағы да еңбек кодексінің 89 баптары бұзылған. Сондай-ақ, жоғарыда аталған мекеменің барлық участкесінде «CITIC Construction Co., LTD в Казахстане» жұмыс кестесінің және жұмыс уақыты режимі сақталмаған. Күніне жұмыс режимі 8 сағаттан аспауы тиіс болса, бұл компанияларда жұмыс ұзақтығы 10-11 сағатты құрап, Еңбек кодексінің 68-71 баптары бұзылған. Компаниядағы лауазымды тұлғалар мен еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғауды қамтамасыз етуге жауапты адамдарды еңбек қауіпсіздігін және еңбекті қорғау мәселелері бойынша оқытуды және олардың білімдерін тексеруді де ұйымдастырмапты. «Әй дейтін әже, қой дейтін қожа» болмаған соң, әрі бақылаудың жиі болмайтынын жете түсінген шетелдіктер әр қадам аттаған сайын заң бұзушылықтарға барып отырған. Оны оқытуды білімдерін жетілдіруді ұйымдастырмай, көздерін тарс жұмғандарынан аңғаруға болады. Яғни, ҚР Еңбек кодексінің 182 бабының 2-3 тармақшаларын тағы бұзған. Өндірістік объектілер еңбек жағдайлары бойынша міндетті түрде мерзімділік аттестатталуға жатады. Бұл бағытта да жоғарғы аталған талаптары мұнда да бұзылған. Заңды белден басып, төрге шығып төсегімізді тілгілеп, қасымызда отырып қалпағымызды тулатқан шетелдік компаниялар жалақы төлеуде де ала-құлалыққа барыпты. «CITIC Construction Co., LTD в Казахстане» Қазақстан Республикасы Еңбек Кодексінің 6 бап тармағы талаптарына сәйкес, еңбек саласындағы кемсітушілікке жол бермеу мақсатында шетел жұмыскерлерімен

жергілікті жұмыскерлерінің еңбек құқықтарын іске асыру кезінде еңбекке төленетін жалақыны шетел жұмыскерлерімен жергілікті жұмыскерлердің (лауазымдары бірдей және лауазымдық талаптарда бірдей жұмыс атқарады) яғни, бірдей еңбек ақы төленуі тиіс - деп тайға таңба басқандай жазылған. Бірақ, бұл компаниялар ондай қадамға бармаған. Бұл бір ғана Жетісу өңірінде орын алып тұрған мәселе емес. Батыс өңіріндегі жергілікті жұмысшылар да шетелдік компаниялардың өздерімен бірге алып келген жұмысшылары бізбен бірдей дәрежеде жұмыс атқарады. Алайда олардың жалақылары бізден жоғары - деп кәсіподақ арқылы ереуілдеп, мұң-зарларын жоғарғы билікке көгілдір экран арқылы сан мәрте айтқан-ды. Міне, соның жарқын көрінісі прокуратура органдары тексергенде 7 факті анықталған. Зерделеп отырсаң, еңбек кодексінің 6-бабындағы талаптарды толығымен бұзылғаны айқындалып тұр. Егер еңбек кодексініңдегі шетелдік компанияларға қатысты заң қатал болғанда, жұмыс берушілер, аяқтарын аңдап басып, әр қадамдарына «қарғадай екі шоқып бір қарайтын» еді. Қадағалау органдарының қолдарынан келген бар пәрмені тексерудің қорытындысын мекеме басшыларына таныстырып, жұмыс берушілерге орындауға міндетті нұсқамалар, сондай -ақ әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы хаттамалар мен қаулылар толтырылып, заңның талап мерзімінде орындауға жолдау ғана болып тұр. Бұл арада да, жең ұшынан жалғасқан жемқорлықтың иісі бұрқырайды дейді шетелдік компанияларда вахталық жұмыста істейтін азамат. Көші-қон арқылы, болмаса туристік фирмалар мен байланысқан қытайлар өздерімен бірге заңсыз жұмыс күштерін топырлатып алып келеді. Ал тексеру келе жатыр дегенде

сымсыз телефон арқылы алдын ала біліп қоятын қытай компаниялары өздерінің заңсыз әкелген жұмысшыларын жасырып қоятындарын айтады. «Жел соқпаса шөптің басы қимылдамайды» дегендей, Талдықорған Өскемен бағытындағы күре жолды салып жатқан қытайлар мен жергілікті тұрғындар арасындағы Қызылағаштағы төбелестен кейін тексеру барысында 33 шетел азаматы кінәлі деп танылды. Солардың 18-і Қазақстан Республикасы көші-қон саласындағы заңнамасын бұзғаны анықталып, Алматы облысы Талдықорған мамандандырылған ауданаралық әкімшілік соты шешімімен Республика аумағынан шығарылды. Күні кеше ғана қытайларды соққыға жықты деген бес азаматты қорғап, облыс әкімшілігіне қазақстанның барлық аймағынан келіп, араша түсушілерді қабылдаған Ләззат Тұрлашов қытайлық 68 азаматтың заңсыз жұмыс істегенін мәлімдеді. Бірді айтып бірге кеткендей болмайық. Кербұлақ ауданы, Қызылжар ауылының маңында орналасқан, «INTERNATIONAL CEMENT KAZAKHSTAN PTE LTD» шетел компаниясының күшімен салынып жатқан «Alacem» (Аласем) ЖШС цемент зауытына жоспардан тыс тексеру жүргізілгенде, мұнда да Еңбек кодексінің талаптары бұзылған. Жұмыс уақытының қалыпты ұзақ аптасына 40 сағаттан аспауы тиіс және де өндірістердің сипаты мен жұмыс жағдайлары бойынша бес күндік немесе жұмыс аптасын енгізу орынсыз болатын ұйымдарда бір демалыс күні бар алты күндік жұмыс аптасы белгіленуі мүмкін. Бұл жағдайлар жұмыс тәртібі еңбек шарты мен ұжымдық шартта қарастыруы қажет. Еңбек кодексте және Қазақстан республикасының өзге де заңдарында көзделген жағдайларды қоспағанда, күнделікті жұмыстың ұзақтығы 8 сағаттан аспауы тиіс. Тексеру барысында еңбек тәртіп-темесінің қағидалары бұзылғаны анықталды. Яғни, жұмыс беруші жұмыскердің жіберген қателіктері үшін тәртіптік жазаны қолданғанға дейін жұмыскерлерден жазбаша түсініктеме талап етуге міндетті. Бұдан бөлек, егер екі жұмыс күні өткеннен кейін жұмыскер жіберілген қателіктерге жазбаша түсініктеме бермесе, онда тиісті акт жасалып және де тәртіптік теріс қылық анықталған кезде тікелей, бірақ ол анықталған күнен бастап, тәртіптік жазаны бір айдан кешіктірмей қолданылады. Алайда жұмыс беруші компания басшылары тәртіптік жазаның қағидаларын өрескел бұрмалапты. Жоғарыдағы компанияларда аталған заң бұзушылықтар мұнда да айна катесіз қайталанған. Тіпті, корпорация мекемесінде еңбек шарттарының екінші данасы жұмыскерлерге таратылмаған. Демек, Қазақстан Республикасының Үкіметі белгіленген тәртіппен шетелдік жұмыс күшін тартуға арналған рұқсатты алғаннан соң, Еңбек Кодексінің талабына сәйкес, шетел жұмыскерлері мен еңбек шартын жасауға міндетті. «Тоқсан ауыз сөздің тобықтай түйіні, шетелдік компаниялар еңбек заңнамаларының талаптарын бұзуда. «Оң көзің сол көзіңе қарауыл болсын» - демекші, жат-жұрттан келіп, білгендерін жасап, заң талаптарын бұзып жүрген шетелдік компанияларға заңды қатқылдатып, тежеу салмаса, жергілікті жұмысшылардың құқығы қыл көпірдің үстінде тұр.

Айтақын МҰХАМАДИ

ИЛИАС ЖАНСҮГІРОВ - 125

АҚСУДАҒЫ АҚЫН ТОЙЫ

ҚАЗАҚ ПОЭЗИЯСЫНЫҢ ЖАРЫҚ ЖҰЛДЫЗЫ ИЛИАС ЖАНСҮГІРОВТІҢ 125 ЖЫЛДЫҚ МЕРЕЙТОЙЫНА ОРАЙ ТУҒАН ЖЕРІ ЖАНСҮГІРОВ КЕНТІНДЕ АҚЫННЫҢ БЕС МЕТРЛІК ЕҢСЕЛІ ЕСКЕРТКІШІ ОРНАТЫЛДЫ.

Салтанатты шараға облыс әкімі Амандық Баталов, Олимпиада чемпионы, Қазақстанның Еңбек Ері, меценат Жақсылық Үшкөмпіров, ҚР еңбек сіңірген қайраткері, танымал журналист Нұртілеу Иманғалиұлы, Қазақстан Жазушылар одағы төрағасының бірінші орынбасары Ақберен Елгезек және бірқатар қоғам қайраткерлері, ақын-жазушылар, аудан халқы қатысты.

Дүбірлі той облыс әкімі Амандық Баталовтың құттықтау сөзімен ашылды.

- Туған жерінің төрінен Илияс ақынға арналып еңселі ескерткіші орнатылды. Бұл – елінің тарлан таланты деген құрметі, ерен ерге деген тағзымы деп білеміз. Ақын шығармаларынан Құлагердің дүбірі, да-ланың жыры, қобыздың үні, домбыраның күмбірі есіп тұрады. Осы да-налық ізі, ұлылық биігі – ұрпақтың ойына қуат, бойына нәр беретін баға жетпес байлық. Бұл орайда Елбасының «Рухани жаңғыру» бағдарламасы әлеуметтік-мәдени салалардың тың серпінмен дамуына ерекше ықпал етіп отыр. Меценаттардың экономиканың басқа салаларымен қатар, мәдениетке қолдау көрсетуі руханиятқа қызмет еткені деп түсінеміз. Әсіресе, кәсіпкер азаматтар бағдарламаны жүзеге асыруға, туған жерін көркейтуге белсене атсалысып келеді. Бүгінгі шара – соның айқын көрінісі, - деген аймақ басшысы осындай игі істің атқарылуына мұрындық болған меценат пен мүсіншінің еңбегін ерекше атады.

Ал ардагер журналист Нұртілеу Иманғалиұлы қазақтың маңдайына біткен үш арысының – Сәкен, Илияс, Бейімбеттің бөлінбейтін үш тұғыр екендігін еске сала отырып, бұл мерейтойдың Илиястану саласына тың серпін, жаңа бір тынысын ашып бергенін айтты. Ақынның 20 томдығын шығару, «Илияс ізімен» экспедиция құрып, Мәскеуге сапарын ұйымдастыру шараларына қолдау көрсеткен, мерейтойдың кең көлемде, жоғары деңгейде өтуіне мұрындық болған облыс басшылығына көптің атынан ризашылығын жеткізді. Төл перзентіміздің тойы деп бар ықылас-пейілдерін танытқан ақсулықтарға да алғысын білдірді. Сондай-ақ ақынның тойы бұдан әрі Талдықорғанда, Алматы мен Нұр-Сұлтан қалаларында және ТҰРКСОЙ ұйымының қолдауымен Түркияда өтетінін қуанышпен жеткізді.

Салтанатты шарада ақын тойына жолдаған Мемлекеттік хатшы Қырымбек Көшербаев пен Алматы қаласы әкімінің орынбасары Ержан Бабақұмаровтың құттықтау телеграммалары да оқылды.

Қазақстан Жазушылар одағы Басқарма төрағасының орынбасары Бауыржан Жақып бұл күнді алаш арысының тұғырына қайта қонған тарихи күн деп бағалап, ақынға өлең арнады. Ал жетісулық ардагер, Алматы облысының Құрметті азаматы, қарымды қайраткер Наурыз Қылышбайұлы көпшілікке Илияс ақынның «Жетерміз біз тілекке» деген өлеңін оқып, шара көрігін одан әрі қыздырды.

Дүбірлі той Жансүгіров кентіндегі

орталық стадионда театрландырылған шарамен жалғасты. Ақынның «Құлагер» шығармасы белгілі режиссер, ҚР еңбек сіңірген қайраткері, профессор Сәулебек Асылханұлының сценариймен дайындалып, режиссерлігімен сахналанды. Басты рөлдерді Бейбіт Қарманов, Асқар Мұқият, Майра Омарова сынды белгілі актерлар сомдады.

Бұл күні спортсүйер жастар көкпардың көрігін қыздырды. Ақынның аруағына арнап ас берілді. «Дала даста-

ны» спектаклі қойылды.

Мерейтойлық шара Талдықорғанда жалғасын тауып, той қонақтары музей, кітап, сурет көрмелерін тамашалады. Ақын шығармаларының 20 томдығының тұсауы кесіліп, республикалық ғылыми-тәжірибелік конференция өтті. Республикалық жазба ақындар мүшәйрасының жеңімпаздары марапатталды. Сонымен қатар «Талдықорған» ипподромында ұлттық ат спорты түрінен жарыстар ұйымдастырылып,

І. Жансүгіров Мәдениет сарайында мерекелік концерт болды.

Айта кетейік, Жансүгіров кентінің орталық алаңына қойылған еңселі ескерткіштің авторы – Қазақстан Сәулетшілер одағының мүшесі, Мәдениет саласының үздігі, мүсінші Қазбек Дулатов. Ескерткіштің дайындалуына қаржылық қолдау көрсеткен меценат – Молдияр Нұрбаев.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

Қазақстанның тәуелсіз мемлекет ретінде бүгінгі жеткен жетістігінен ұлтаралық, дінаралық бірліктің айқын белгісін көре аламыз. Мемлекет тұтастығы мен дамуында бұл екі ұғым айрықша маңыз беретінін айналамыздағы елдердің жағдайынан көріп отырмыз. Келісім мен түсіністік болмаған жерде сындарлы диалогтың болмайтынын Елбасы үнемі айтады. Бұл қазақстанда жасап жатқан барлық этнос пен дін өкілдерінің басын қосу мақсатында әр жыл сайын 18 қазанда дәстүрлі түрде аталып өтетін Рухани келісім күнімен де тікелей көрініс табуда.

1992 жылдың қазан айында Алматы қаласында Рухани келісімнің ал-ғашқы конгресі өткізілді. Сол жолғы жиынға қа-тысушылар қазіргі кездегі қоғамдық келісімді нығайту бойынша бірқатар ұсыныс айтып, 18 қазанда Рухани келісім күні ретінде атап өту бастамасын көтерді. Ұсыныс күйінде қалмаған бұл пікірлер бірте-бірте нақты жұмыстарға арқау болып, 1997 жылы алғашқы рет кең көлемде Рухани келісім күні ретінде аталып өтті. Осыдан кейін-ақ ел аумағында жасап жатқан өзге ұлыс өкілдерін бір шаңырақ астына ұйыстыру, этно-мәдени орталықтар ашу сияқты игілікті шаралар басталып кетті. «Рухани келісім» қазіргі таңда ұлтаралық, дінаралық түсінісуге жол ашатын айтулы күн. Ол еліміздің мәдени, рухани өміріне өзгеше рең берумен қатар салихалы саясат жүргізуге, қоғамның тұрақты дамуына жол ашатын оң бағыт. Мемлекет бас-

шысы Қасым-Жомарт Тоқаев өз жолдауында «Қазақ халқының мемлекет құраушы ұлт ретіндегі рөлін бекемдеп, этносаралық татулық пен дінаралық түсіністікті қалыптастыра беруіміз қажет. Біздің ұстанымымыз: «Ел бірлігі – оның әралуандығында!».

Еліміздегі этникалық топтардың тілі мен мәдениетін дамытуға жағдай жасай береміз» - деп атап көрсетті. Бұл ұрпақтар сабақтастығы бұдан ары да жалғасын табатындығын білдіреді. Алматы облысы да ұлттық және конфессиялық әралуандыққа ие өңір. Жетісу жерінде 105 ұлт өкілі береке-бірлікте өмір сүріп, 70-тен астам қоғамдық ұйым мен этномәдени бірлестік жұмыс жасауда. Әр ұлт баласын алааламай бір шаңырақ астында топтастырған «Достық үйі» де бүгінгі таңда облыстағы маңызды мекемелердің бірі. Рухани келісімнің тәуелсіздік жылдарындағы маңызды шешімдердің бірі болғанын Алматы облыстық ҚХА төрағасының орынбасары, хатшылық мең-

герушісі Ғабит Тұрсынбай былай баяндайды.

-Тәуелсіздікті алған сәтте батыстық сарапшы «көріпкелдер» бірден қазақстанның тұтастығын сақтауы мүмкін емес деді. Себебі, сол кезде қазақстан әлдеқашан кеңес одағының «ұлттар лабораториясы» атанып үлгерген. Тіпті белгілі саясаткерлердің өзі ұлттар қақтығысын болжаған пікірлерін одақтық газеттерде жариялауға дейін барды. Сол кезде Елбасы, тұңғыш Президентіміз Нұрсұлтан Әбішұлы алдымен тұрақтылық, бірлік сосын саясат деген ұстанымды ортаға қойды. 1995 жылы 1 наурызда Қазақстан халқы Ассамблеясы құрылды. Осылай жаңа үлгідегі, жасандылықтан ада, қазақстан халқының достығын бекемдеуге үлес қосатын ұйым пайда болды. Қазіргі уақытта әрбір облыста филиалдар бар. Атқарылған шаруалар мен алға қойған мақсаттар өте көп. Облыстық Ассамблеяның ұйымдастыруымен Илияс Жансүгіровтің 125 жылдығына орай «Илиятың ізімен» деген экс-

педициядан жақында ғана оралдық. Жоқты түгендеп, барды бағалап жатсақ, мұның бәрі де бейбіт заманның көрінісі. Ұлтаралық, дінаралық қатынас өте шетін мәселе. Оған стратегиялық көзқарас қажет. Біз тәуелсіздік алған ширек ғасырда ұлттар достығының шынайы үлгісін көрсете алдық деп ойлаймын.

Тарихта «Рухани келісім» арқылы белгілі бір нәтижеге жетпек болған ұйымдар тіпті мемлекеттер болған. Бірақ, олардың көбі дерлік бастама күйінде қалған. Ортақ келісім мен үйлесімділікке ұмтылған бұл қоғамдардың құрылмай қалуына «Үш ортақ»-тың болмауын себеп ретінде көрсетеді. Бірінші, ортақтарих. Қиыншылық кезеңдерін бірге көрмеген ұлт екінші бірінің басындағы жағдайды өзіндегі түсіне қоюы неғайбыл, сондықтан әуел тағдырлас ұлттардан болу рухани келісімнің өзегі саналады. Қазір біздің елдегі этностарды ұқсас тарих біріктіреді. Екінші, ортақ мүмкіндіктер. Бұл жағдайда қазіргі қазақстанды мысалға алуға әбден болады. Әрбір этнос өкілі көптеген мүмкіндікті мемлекетті құрушы ұлтпен бірдей пайдалануда. Үшінші, ортақ болашақ. Бұл тағдыршешті сәттерде бірге болған ұлттардың алға қойған ұлы мұраты. Рухани келісім Қазақстандағы өркендеу мен жаңарудың белгісіне айналып келеді. Дәстүр сабақтастығы жалғасын тапса, Еуразия жүрегіндегі Қазақстан бір мүддеге ұйысқан берекелі ел ретінде тарихқа енері даусыз.

А. НАЗЫМҰЛЫ.

МЕРЕКЕ АЙШЫҒЫ

ҚАРТТАРҒА ҚҰРМЕТ – ҰРПАҚҚА МІНДЕТ

«Nur Otan» партиясы Алматы облыстық филиал төрағасының бірінші орынбасары Ғалиасқар Сарыбаев қазыналы қария соғыс және еңбек ардагері, Мемлекеттік дәрежедегі дербес зейнеткер, Алматы облысының Құрметті азаматы, Қазақстанның Құрметті журналисі Ғайыс Егембердиевтің үйіне барып, Қала және Қарттар күнімен құттықтады. .

Абыз ақсақал ақ батасын беріп, басылым беттерінен партия тынысы туралы күн-делікті оқып отыратынын айтты. "Менің арманым - еліміздің күннен-күнге гүлдене түсіп, жастарымыздың жаңа заманның қадамынан қалыспауы, ел бастап жүрген азаматтардың жанашыр, адал еңбек етуі", - дейді ақсақал.

Сондай-ақ, «Nur Otan» партиясы облыстық филиал төрағасының орынбасары Гүлнар Тойлыбаева, Талдықорған қалалық партия филиалы төрағасының бірінші орынбасары Аманжол Жазықбаев та Қарттар күнінде бірнеше абыз ақсақалдың үйіне барып, арнайы құттықтады. Солардың арасында М.В. Баранов мен Н.Н.Конonenko болды. Михаил Васильевич Баранов- II дәрежелі «Отан соғысы» орденімен, «Германияны жеңгені», «Тың жерлерді игергені үшін» және 13 мерекелік медалмен марапатталған ардагер. Ал, Николай Николаевич Конonenko - «Ерен ерлігі үшін» медалімен қоса 11 орден, медаль иегері.

Ұлы Отан соғысының ардагерлері, тыл еңбеккерлерін әр мереке сайын құттықтап, қал-жағдайларын сұрау – партиялықтардың жақсы дәстүріне айналған. Әрқашан дана кеңесімен демеп, қуанышымен бөлісіп, еліміздің тыныштығы мен қарыштап дамуына тілекші болып отыратын ақсақалдарымыз, қазыналы қарияларымыз, ақ жаулықты әжелеріміз аман болғай!

Ш. ХАМИТОВ.

Дүйсенбі - Понедельник, 21 қазан

	ҚАЗАҚСТАН	14.30 X/ф «Исчезнуvшая» 15.35, 01.10 Т/х «Улы тамшы-лар» 17.00 «Жат туыстар» 18.00 «Қара теңіз» 19.30 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР 20.00, 02.40 «Астарлы ақиқат» 21.00 Вечерние новости 21.40 «Морские дьяволы. Смерч-3» 23.40 X/ф «Узнай меня, если сможешь»
	ЖЕТІСУ	07.05 «Әсем әуен» 07.25 «Жыр-тамшы» 07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/ 09.00 Апта /қаз/ 10.00 Апта (рус) 10.50 «Тыңдашы, айналайын» 11.00 «Спорт-тайм» 11.20 «Құтқару қызметі» 11.40 «Единый народ» 12.00 «Әсем әуен» 12.40 «Полицейская служба» 13.00 «Әсем әуен» 13.45 «Латыннегізді әліпби» 14.00 «Тілсақшы» 14.25 «Әлемнің үздік картина-лары» 14.30 «Тұжырым» 15.00 К/ф «Құрақ көрпе» 16.30 Д/ф «Кең ауқымда» 17.00 Жаңалықтар 17.15 «Жетісудың ақын-жыраулары» 17.20 Новости 17.35 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы» 18.00 «Шашу» 18.45 «Әлемнің үздік картина-лары» 19.00 «Әдебиет пен адамзат» 19.30 «Ел қамы» /тікелей эфир/ 20.15 «Әсем әуен» 20.30 Жаңалықтар 21.00 «Туржорық» 21.30 Новости 22.00 «Бірінші ханым» телехи-каясы 29-бөлім 22.45 «Нет-лайк» 23.00 Жаңалықтар 23.30 Новости 07.05 «Әсем әуен»
	31 КАНАЛ	06.00, 03.00 «Ризамын» 07.00 Информбюро 08.00 Бауыржан-шоу 09.15 М/ф 11.10 Т/с «ЛЕД» 14.00 Т/с «Фазилет ханым» 16.00 Т/с «Интерны» 18.00 Т/с «Кухня» 20.00 Информбюро 00.00 Т/с «Мехектің өмірі» 01.00 Т/с «Адасқан ғұмыр» 01.40 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері 04.00 «Әзіл студио»
	7 КАНАЛ	06.00, 23.35 «Гу-гулет» 06.40, 21.05 Т/х «Азулылар әулеті» 07.40, 17.10,04.00 «Элиф» 08.45 М/ф 09.25 «О самом главном» 10.40 Т/х«Начни сначала» 13.00 X/ф «Кино по понятиям» 15.00, 22.05 Т/х «Зың-зың Күлпаш» 16.00, 03.10 Т/х «Жаңа келін» 18.15 Т/с «Город особого на-значения» 19.20 Т/с «Крепостная» 20.20 «Гранд» 21.00 Лотерея 777 23.05 «Q-елі» 23.35 «Япырай» 00.10 «Разведчицы» 01.25 «Человек-невидимка» 02.340 «КЗландия» 04.45 «Айнаонлайн»
	КТК	07.05, 03.25, 04.10 «КТК» қоржынынан 07.30 «Дау-дамайсыз» 08.00, 02.10 Т/х «Женнеттің көз жасы» 08.40, «Жат туыстар» 09.40 «Смеяться разрешает-ся» 12.20 «Кривое зрекало»
Разработан и передан в экологическую экспертизу рабочий проект с разделом ОВОС по объекту: «Строительство и реконструкция системы водоснабжения с. Ж.Балапанова Алакольского района Алматинской области» Всем заинтересованным лицам обращаться по телефону 8 (7282) 24-32-68 ТОО «ТалдыкорганГеодезияКварц».		

Сейсенбі - Вторник, 22 қазан

	ҚАЗАҚСТАН	20.00, 02.40 «Астарлы ақиқат» 21.00 Вечерные новости 03.25-04.10 «КТК қоржынынан»
	ЖЕТІСУ	07.05 «Әсем әуен» 07.25 «Ән-тарих» 07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/ 09.00 Жаңалықтар 09.30 Новости 10.00 Туржорық 10.20 «Әлемнің үздік карти-налары» 10.30 «Әдебиет пен адам-зат» 11.00 «Бірінші ханым» теле-хикаясы 29-бөлім 11.45 «Бала-базар» 12.00 «Ел қамы» 12.45 «Жетісудың ақын-жыраулары» 13.00 «Шашу» 13.50 «Жыр-тамшы» 14.00 «Ел мен жер» 14.25 «Әлемнің үздік карти-налары» 14.30 «Желі-KZ» 15.00 «Әсем әуен» 15.30 Д/ф «Өркениет ғажайыптары» 16.00 «Бай-қуатты болайық» 16.40 «Үшінші көз» 17.00 Жаңалықтар 17.15 «Жетісудың батырла-ры» 17.20 Новости 17.35 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы» 18.00 «Шашу» 18.45 «Әлемнің үздік карти-налары» 19.00 «Диалог» /прямой эфир/ 19.30 Д/ф «Батысқа қарай аққан өзен» 20.15 «Әсем әуен» 20.30 Жаңалықтар 21.00 «Экорейд» 21.30 Новости 22.00 «Бірінші ханым» теле-хикаясы 30-бөлім 22.45 «Әсем әуен» 23.00 Жаңалықтар
	АСТАНА	06.00, 05.00 «Ән мен әзіл» 06.30 «Күлдірген» 07.00, 18.00 «Үмітінді үзбе» 08.00 М/ф «Маша и мед-ведь» 10.00, 21.00 Т/х «Абысын-дар» 11.00 Т/с «Вероника.Беглян-ка» 15.20,00.00 Т/х «Кешіккен хат» 19.00 «Шімән апаның хикая-лары» 20.00, 02.00 Жаңалықтар 20.30, 02.30 Новости 20:30 22.00 Т/х «Жаза» 03.00 Т/х «Бір болайық» 04.00 Сырты бүтін
	ЕВРАЗИЯ	06.00, 03.15 Т/х «Махабба-тым жүрегімде» 06.40,04.00 «Той заказ» 07.10,18.00 «Басты жаңалықтар» 08.00 «Доброе утро» 11.00 «Мужское/Женское» 12.00 «QALAYYM LIVE» 15.45 «На самом деле» 16.50 Т/с «Возмездие» 18.45 «Пусть говорят» 20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВО-СТИ» 20.45, 22.50 Т/с «Невский. Проверка на прочность» 22.00, 02.15 «П@УТИНА» 01.00 «Отчаянные»
	КТК	07.05 «КТК қоржынынан» 07.35 Кешкі жаңалықтар 08.00, 02.10 Т/х «Женнеттің көз жасы» 08.40, 17.00 Т/х «Жат туы-стар» 09.50 Новости (повтор) 10.30, 21.40 «Морские дья-волы. Смерч-3» 12.30, 23.40 «Узнай меня если сможешь» 14.30 X/ф «Изчезнуvшая» 15.35, 01.10 Т/х «Улы там-шылар» 18.00 Т/х «Қара теңіз» 19.30 Кешкі жаңалықтар

Сәрсенбі - Среда, 23 қазан

	ҚАЗАҚСТАН	09.50 Новости 10.30,21.40 X/ф «Морские дьяволы» 12.30,23.40 X/ф «Узнай меня, если сможешь» 14.30 Мелодрама «Исчезнуvшая» 15.35, 01.10 Т/х«Улы тамшы-лар» 18.00 Т/х «Қара теңіз» 19.30 Кешкі жаңалықтар 20.00, 02.40 «Астарлы ақиқат»
	ЖЕТІСУ	07.05 «Әсем әуен» 07.25 «Жыр-тамшы» 07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/ 09.00 Жаңалықтар 09.30 Новости 10.00 «Экорейд» 10.20 «Әлемнің үздік карти-налары» 10.30 «Диалог» 11.00 «Бірінші ханым» теле-хикаясы 30-бөлім 11.45 «Әсем әуен» 12.00 Д/ф «Батысқа қарай аққан өзен» 12.45 «Жетісудың батырлары» 13.00 «Шашу» 13.50 «Ән-тарих» 14.00 «Бағбан» 14.25 «Әлемнің үздік картина-лары» 14.30 «Жетісу зертханасы» 15.00 «Әсем әуен» 15.40 «Единый народ» 16.00 «Жүрек сөзі» 16.30 «Ауылдағы ағайын» 17.00 Жаңалықтар 17.15 «Тарихнама» 17.20 Новости 17.35 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы» 18.00 «Шашу» 18.45 «Әлемнің үздік картина-лары» 19.00 «Ұлт пен рух» 19.30 «Денсаулық» 20.00 «Қателік» 20.15 «Әсем әуен» 20.30 Жаңалықтар 21.00 «Арнайы репортаж» 21.30 Новости 22.00 «Бірінші ханым» теле-хикаясы 31-бөлім 22.45 «Әсем әуен» 23.00 Жаңалықтар 23.30 Новости
	31 КАНАЛ	06.00, 03.00 «Ризамын» (каз) 07.00 Информбюро 08.00 «Бауыржан шоу» 09.00 М/ф 10.40 «Әзілдер жинағы» 11.00, 21.00 сериал «ИФФЕТ» 14.00 «Фазилет ханым» 16.00 Т/с «Интерны» 18.00 Т/с «Кухня» 20.00 Информбюро 00.00 сериал «Мехектің өмірі» 01.00 сериал «Адасқан ғұмыр» 01.40 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері 04.00 Әзіл студио
	7 КАНАЛ	06.00 «Гу-гулет» 06.40, 21.05 Т/х «Азулылар әулеті» 07.40, 17.10, 04.00 Т/х «Элиф» 08.45 М/ф 09.25 «О самом главном» 10.40 «Вокруг света за моно-той» 11.50, 01.25«Человек-невидимка» 12.50, 19.20 Т/с «Крепостная» 13.50, 18.15 Т/с «Город осо-бого азначения»» 15.00, Т/х «Зың-зың Күлпәш» 16.00, 03.10 Т/х «Жаңа келін» 20.30, Т/с «Гранд» 21.00 Лотерея LOTO 6/49/777 KENO 22.05 Т/х «Ата-ана, бала-шаға» 23.05 «Q- ЕЛІ» 23.35 «Япырай» 00.10 сериал «Разведчицы» 02.40 «КЗландия» 04.45 «Айнаонлайн»
	ЕВРАЗИЯ	06.00,03.15 Т/х «Махаббатым жүрегімде» 06.40,04.00 «Той заказ» 07.10, 18.00 Басты жаңалықтар 08.00 «Доброе утро» 11.00 «Мужское/Женское» 12.00 «Қалаулым Live» 15.45 «НА САМОМ ДЕЛЕ» 16.50 X/ф «Трое в Лабирин-те» 18.45 «Пусть говорят» 20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВО-СТИ» 20.45, 22.50 Т/с «Невский. Проверка на прочность» 22.00, 02.15 «Паутина» 01.00 кино «ОТЧАЯННЫЕ»
	КТК	07.05, 03.25-04.10 «КТК қоржынынан» 07.35 Кешкі жаңалықтар «қайталау» 08.00,02.10 Т/х «Женнеттің көз жасы» 08.40,17.00 Т/х «Жат туы-стар»

ЕЛ ҚОРҒАНЫ

БАЙЛАНЫС ӘСКЕРІНЕ

100 ЖЫЛ

БИЫЛ БАЙЛАНЫС ӘСКЕРЛЕРІНІҢ ҚҰРЫЛҒАНЫНА - 100 ЖЫЛ. БАРШАМЫЗҒА БЕЛГІЛІ БАЙЛАНЫС ӘСКЕРЛЕРІ ҚАШАНДА ҚАРУЛЫ КҮШТЕРДІҢ КЕЗ КЕЛГЕН САЛАСЫНДА ҮЛКЕН ОРЫНҒА ИЕ. ӨЗДЕРІҢІЗ БІЛЕСІЗДЕР БАЙЛАНЫССЫЗ СОҒЫСТА ЖЕҢІСКЕ ЖЕТУ МҮМКІН ЕМЕС. ЯҒНИ, БАЙЛАНЫС ӘСКЕРЛЕРІ ҚАРУЛЫ КҮШТЕРДІҢ ҚҰЛАҒЫ, КӨЗІ ДЕП АЙТУҒА ТОЛЫҚ НЕГІЗ БАР.

Байланыс әскері – әскери құрамаларды басқару ісін жүйелі және шұғыл жүргізу үшін олардың арасында берік байланыс орнатуға, әрі оны тұрақты қамтамасыз етіп отыруға тиіс арнаулы әскер. Байланыс әскері барлық Қарулы Күште бар. КСРО кезінде байланыс әскері өз алдына арнаулы әскер болып 1919 жылы 20 қазанда құрылды.

Ұлы Отан соғысы жылдарында байланыс әскерін жетілдіру ісі қолға алынып, радиобайланысқа ай-рықша мән берілді. Майдандардың, армиялардың, корпусардың басқару пункттерінде өртүрлі бағыттағы жылжымалы байланыс тораптары кеңінен қолданылды. Бүгінгі таңда әскери басқару ісінде автоматтандырылған байланыс жүйелері қолданылады. 1992 жылы 31 тамызда Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен үкіметтік Байланыс әскері құрылған. Ол Ұлттық қауіпсіздік комитетіне бағынады. Байланыс әскері байланыс құрамаларынан, бөлімдері мен бөлімшелерінен тұрады. Сондай-ақ, Қарулы Күштер түрлері бірлестіктерінің, құрамаларының, бөлімдері мен бөлімшелерінің және Жоғарғы Бас қолбасшы резерві құрамдарына енеді.

Байланыс әскерлері – бөлімшелер мен бөлімдердің арасында берік және тұрақты байланысты қамтамасыз етеді. Бейбіт кезде де, соғыс тұсында да байланысты орнатуға қызмет етеді. Байланыс аймағы радиомен, телефон, телеграфпен, радиорелелі, жүйелік – кабельдік және жылжымалы құралдармен жабдықталады. Жылжымалы құралдарға ұшақ, тікұшақ, автомобиль, мотоцикл жатады. Радиобайланыстың шалғайға берілуіне толқынды радио және радиорелелі байланыс түрлері қолданылады, сондай-ақ жер серіктестері арқылы байланыс жасау мүмкіндігі де арты. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің бөлімшелері мен бөлімдері жақын және ұзақ қашықтықтық үздіксіз байланысты қамтамасыз ететін, ғылым мен техниканың жаңа жетістіктеріне радио және радиожелілік құралдарды пайдаланады.

Осы бағытта абыройлы қызмет етіп жүрген Талдықорған қаласындағы 54380 әскери бөлімі екендігін айта кеткен жөн. Бұл бөлім 1976 жылы 30 наурызда подполковник Кириченко Владимир Арсеньевичтың басшылығымен құрылған болатын. Сол уақыттан бері аталған бөлім қызметкерлері әскердің күнделікті тыныс тіршілігінде аянбай еңбек етіп, үздіксіз байланыспен қамтамасыз етіп келеді. Байланыс – бұл әскердің маңызды бөлігі екендігін айтсақ, күнделікті жауынгерлік тапсырмаларды орындау өз алдына. Қарулы Күштерге қойылатын тапсырмалардың жүзеге асуы әскери байланысшылардың жұмысына, әскери байланыстың өзіндігіне жай-күйі мен үйлесімділігіне, командирдің жоғары кәсібилігіне, құрамалар мен әскери бөлімдердің далалық машықтарына тікелей байланысты. Қазіргі таңда әскери байланысшылар күн сайын мобильді және стационарлық байланыс жүйелерінде оқу-жауынгерлік тапсырмаларды орындайды. Қарулы Күштері әскери бөлімдері арасында 54380 әскери бөлімі үздіктер қатарынан көрініп келеді. Жеке тоқталсақ, Ұтқыр байланыс торабы батальонының әскери қызметкері Дидар Сейсебаев, басқару батальонының әскери қызметкері Тимур Жарасбеков 2018-2019 жылы Қазақстан

аумағы бойынша өткізілетін «АРМИ» сенімді қабылдау сайысында бірінші орынды бағындырды. Сонымен қатар аталған әскери бөлімде үздік байланысшылар қатары да көп. Атап айтсақ, Қанат Бағимбаев, Талғат Байбатыров, Мұхтар Мергенбаев, Нұрдәулет Кулпешов, Данияр Кудербек, Константин Андреевич, Еділ Қызыбайбековтер әріптестерінің мақтанышы болып табылады.

54380 әскери бөлімі тек әскери салада ғана емес, Талдықорған қаласында өтетін игі шараларға да белсене араласып келеді. Мәселен, өңір мәдениетінің дамуына да барынша үлес қосуда. Сүйінбай атындағы Алматы облыстық филармониясымен, Бикен Римова атындағы драма театр ұжымымен, Достық үйі және Тіл сарайымен де тікелей байланыс орнатқан. Сондай-ақ, әскери бөлім қызметкерлері Ауған, Чернобыль ардагерлеріне құрмет көрсетуді де жадыларынан шығарған емес. Қазақ халқының қаһарман ұлы, даңқты қолбасшы Бауыржан Момышұлы: «Патриотизм – Отанға деген сүйіспеншілік. Жеке адамның аман саулығы, қоғамдық, мемлекеттік қауіпсіздікке тікелей байланыстылығын, өзінің мемлекетке тәуелді екенінді сезіну, мемлекетті нығайту дегеніміз – жеке адамды күшейту екенін мойындау, қысқасын айтқанда, патриотизм дегеніміз мемлекет деген ұғымды оны жеке адамның барлық жағынан өткені мен бүгінгі күнімен және болашағымен қарым қатынасын біріктіреді», - деген болатын. Олай болса, Отансүйгіштік – бұл Отанға, елге, өзің туып өскен жеріңе деген сүйіспеншілік. Тәуелсіз мемлекетіміздің туын тік ұстап, отанымызды қорғау баршамыздың азаматтық міндетіміз. Туымыз тұғырлы, бақытымыз баянды болсын.

Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев «Патриоттық рух бізге

ауадай қажет» деп атап өткендей, отаншылдық рухы қай заманда да қазақ халқының бойындағы айрықша қасиеті болып табылған. Еліміздің мақсаты мен мүддесін қорғап жүрген антына адал, сертіне берік байланыс әскерлерін мерейлі мерекелерімен құттықтаймыз.

● ЖОЛДАУҒА – ҚОЛДАУ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ПРЕЗИДЕНТІ ҚАСЫМ-ЖОМАРТ ТОҚАЕВ КЕМЕЛҰЛЫ ХАЛЫҚҚА «СЫНДАРЛЫ ҚОҒАМДЫҚ ДИАЛОГ – ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТҰРАҚТЫЛЫҒЫ МЕН ӨРКЕНДЕУІНІҢ НЕГІЗІ» АТТЫ ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫНА ЖОЛДАУЫН АРНАДЫ. БИЫЛҒЫ ЖОЛДАУДЫҢ БАСТЫ ЕРЕКШЕЛІГІ – ХАЛЫҚТЫҢ ӘЛ-АУҚАТЫН АРТТЫРУҒА БАҒЫТТАЛҒАН.

ДАМУДЫҢ
ДАҢҒЫЛ ЖОЛЫ

Президент Қасым-Жомарт Кемелұлы білім саласына ерекше назар аударып, білімді де білікті жастардың көптеп шығуына мүмкіндіктер беріп, олардың жағдайының жақсаруы мен алаңыз жұмыс жасауына көптеген мүмкіндік туғызып отыр. Мәселен, Президент «Дипломмен – ауылға!» бағдарламасының аясын кеңейтіп, жұмысты жаңа деңгейде жалғастыруымыз қажет. Үкіметке келесі жылдан бастап осы бағдарламаны қаржыландыруды 20 миллиард теңгеге жеткізуді тапсырамын», - деп нақты атап көрсетті.

Қазір техникалық мамандықтардың, ғылым мен инновацияның күні туған заман. Елбасының сындарлы саясатының арқасында ерінбей еңбек еткен, талмай ғылым іздеген, жалықпай техника меңгерген адам озып, тұрмысы жақсы, абыройы асқақ болары анық.

Дәулет ЫДЫРЫСОВ,
«Nur Otan» партиясы Ескелді аудандық филиалы төрағасының бірінші орынбасары.

ШАРА

ГАРНИЗОНДАҒЫ
АЙРЫҚША КҮН

Әскери полиция жасағына 22 жыл толуына орай гарнизондық офицерлер үйінде Сарыөзек гарнизоны Әскери полиция бөлімінің басшысы, подполковник Марат Иманбековтың қатысуымен салтанатты шара өтті.

Іс-шараға Сарыөзек гарнизонының құқық қорғау органдарының басшылары, әскери бөлімдердің командирлері, әскери полиция органдарының зейнеткерлері және әскери полиция қызметкерлерінің отбасылары арнайы шақырылды.

Бүгінгі таңда әскери полиция соңғы үлгідегі техникамен жарақталған, жауынгерлік тапсырмалары бар өзіндік жеткілікті арнайы әскери бөлімше болып табылады. Ал әскерлердің күнделікті тыныс-тіршілігін әскери полицияның қатысуынсыз елестету мүмкін емес. Бұл құқық бұзушылықты алдын алу, әскери көлік құралдарының жол жүру қауіпсіздігін, гарнизондардағы патрульдеу жұмыстары, оқу-жаттығу кезінде құқықтық тәртіпті қамтамасыз ету, қылмыстың жолын кесу және ашу, әскери қызметшілерді іздестіру. Бүгінде Қарулы Күштерде құқық бұзушылықтың саны жыл сайын төмендеп, әскери полиция әскери қызметшілерінің кәсіби деңгейі артуда

Салтанатты шарада әскери полиция бөліміне жаңадан қызметке келген қатардағы жауынгер Перизат Асхатқызы Қалибек Отан алдында әскери ант қабылдап, серт берді. Сонымен қатар, айрықша көзге түскен әскери қызметшілерге және зейнеткерлерге гарнизон Әскери полиция басшысы подполковник Марат Талғатұлы құрмет грамоталарын және арнайы естелік сыйлықтар табыстады. Шара соңы концерттік бағдарламаға ұласты.

Н. НҰРПЕЙІСОВ,
Сарыөзек гарнизоны Әскери полиция бөлімінің әскери полиция бөлімше офицері.

АУДАНЫҢ ҚҰРЫЛҒАНЫНА 90 ЖЫЛ

ТАРИХЫ ТЕРЕН, АҢЫЗҒА

«Түгін тартсаң, майы шығатын» Жетісу өңірінің тарихы, тағылымы сонау ықылым замандардан басталады. Арғы тарихын айтпағанның өзінде жоңғарлармен шайқасқан қазақ елінің жойқын ұрысының бірі шеті осы Қарасайда жатыр. Батырдың есімімен аталатын ауданның ширек ғасырына көз жүгіртсеңіз, толағай 90-жасқа келіпті.

XX ғасырдың еншісіндегі қым-қиғаш оқиғаларға, ұлт-азаттық көтеріліс, қазан төңкерісі, қолдан жасалған аштық, дүниежүзілік соғыс және бірнеше реформаны бастан кешкен ауданның кемеліне келгенде торқалы тойын ел-жұрты болып тойлау да заңдылық. Кеңестік дәуірдегі Калинин, Тәуелсіздік алғаннан кейін елі мен жерін қорғаған осы өңірдің хас батыры Қарасай ауданының құрылып-қалыптасу кезеңі ол да тарих. 1929 жылдың 31 қаңтарында құрылып, бастапқы аты Калинин ауданы болған. 1935 жылы Қаскелең ауданы атанған. 1998 жылдың 3-ші қыркүйегінде Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың Жарлығымен Қарасай ауданы болып өзгертілген. Аудан аумағы 2,3 мың шаршы км, 47 елді мекені бар, 1 қалалық, 10 ауылдық округтерден тұрады. 32 ұлт өкілдерінен құралған 270 мың халқы бар. Аудан аумағында Іле-Алатау ұлттық паркі орналасқан. Ауданның басты бағыттары өнеркәсіп пен ауылшаруашылық саласы.

Қазанның 8-9 аралығында торқалы тойын ғылыми конференциямен бастап, түс ауа халықаралық ақындар айтысына ұласып, ертесі Қарасай батырдың еңселі ескерткішін ашу рәсімі түс ауа ат спортына ауысып, аламан бөйге өткізді.

«Біздің тарих ол да бір қалың тарих, оқулығы жұп-жұқа бірақ тағы» - деп ақын жырлағандай, ауданның ежелгі тарихына үңілсеңіз, бұл өңірді адамдар сонау қола дәуірінен бері мекен еткен. Бері де Үйсін, Қаңлы тайпаларының мемлекеттері өмір сүріп, қолөнері дамып, егін, мал шаруашылығымен айналысқан. Көне заманнан бері Қаскелең, Шамалған өзендерінің бойын жағалап қоныстанған, Үшқоңыр жайлауын мекендеген ата-бабаларымыздың тарихи менталитеті бізге жетіп келеді. Шығыс пен батысты жалғаған Ұлы Жібек жолы бойында орналасқан шұрайлы жерге көз тіккен Қытай, Моңғол, Жоңғар шапқыншыларына қарсы соғыста жергілікті халық жан аямай шайқаса отырып, кең-байтақ жерін сақтап қалған. Арғысын айтпағанда, XVII-XVIII ғасырларда алаш жұрты түгел көтеріліп, жоңғарларға қарсы жойқын соққы берген үлкен шайқастарда Қарасай, Наурызбай, Әйтей, Жауғаш сынды хас батырларымыз қол бастап, өшпес ерліктің үлгісін көрсеткен. Сондай-ақ, XX ғасырдағы ұлт-азаттық көтерілісінің көшбасшы батырлары Бекболат Әшекеев пен Байбосын Тамабаевтар азаттық үшін жанын қиған ерен ерлер осы өңірдің тумалары. «Ерлік – ердің атын шығарар» демекші, 1916 жылғы ақ патшаның «Июнь жарлығы» деген атау алған, қазақ халқының намысы тапталған ессіз құжатқа қарсы ұйымдастырылған, ұлт-азаттық көтерілісін ұйымдастырып, жетісудің Алатау бөктеріндегі халық көтерілісін Қаскелең жерінің тумасы, 73 жастағы қарт батыр Бекболат Әшекеев басқарған.

Қазақ жерінің түкпір-түкпірінде бұрқ етіп көтерілген ереуілдердің ішінде, Жетісу жерінде Бекболат Әшекеев пен Байбосын Тамабаевтар басқарған көтерілісшілердің жанкешті ерліктерін айтуға болады. Олар алдына қойған мақсатынан қайтпады, бастарын өлімге

тігіп, халқына берген уәдесінен таймады, танбады да. «Жауды басындырма, жақынды ашындырма» дейтін елдің ұрпағы, дар ағашының жанында тұрғанда да өлімнен тайсалмай, кімге қарсы шыққанын ашық айтып, туған халқының намысын бәрінен жоғары қойды, ұлтының жарқын болашағына сенді.

Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев «Тарих толқынында» атты

Байбарақов, Серік Кененбаев тәрізді ірі ғалымдарымен мақтана алады.

Алматы облысының қарашаңырағы – Қарасай ауданы, бақ қонған, қызыр дарыған киелі жер, еліміздің Тұңғыш Президенті, бүгінде күллі әлем таныған, дана саясаткер Н.Назарбаевтың кіндік қаны тамған жер. Алатаудың бөктерінде жасыл желекке оранған ауданның жұртшылығы тарихымен де, бүгінгі шыққан биіктерімен де танымал. Еліміздің еркіндігі жолында бастарын бәйгеге тіккен батыр бабаларымыздың өшпес ерлігі жігерімізді жанып, рухымызды оятуда деген аудан әкімі Жандарбек Далабаев, қиын-қыстау кезеңдерде қазақ жеріне қоныс аударуға мәжбүр болған жүздеген ұлттар мен ұлыстарды жатсынбай құшағына алып, оларға құтты қоныс болған Қарасай ауданы қазіргі кезде татулық пен бірлікке көлеңке түсірмей, өркениет өріне қадам басуда – деді.

серпіліс берген. Облыс әкімі Амандық Ғаббасұлы Баталовтың қолдауымен Шамалған ауылында «Атамекен» тарихи-мәдени орталығы ашылған. Бұл Тұңғыш Президентіміз Нұрсұлтан Назарбаевтың өмірі мен қызметіне арналған орталықтың халық үшін құндылығы жоғары, маңызы зор. Мұнда келушілер Елбасының ғибратты ғұмырлық жолымен қатар, Тәуелсіз қазақ елінің өсу, даму, қалыптасу кезеңдері туралы да толық біле алады. Елбасының туған жеріндегі рухани нысан ел көлеміндегі киелі орынның біріне айналған. Қарасайлықтардың тағы бір мақтаншысы – «Үшқоңыр» денешынықтыру-сауықтыру кешені. Осы тұста «Рухани жаңғыру» бағдарламасының «Туған жерге туынды тік» бағыты бойынша жүзеге асқан тағы да бір игілікті іс бар. Ол, осы өңірдің түлегі, Алик Шпекбаевтың ұйымдастыруымен ашылған «Анаға құрмет» және «Батыр бабалар»

кітабында «XX ғасырдың басында мемлекет мүддесін ойлаған ұлы қазақтардың жеке басының тағдыры қасіретті болды. Алайда, ұлттық жігер мен тоғысқан зерде сабағы ұмыт болған жоқ» – деп атап көрсеткендей, өткенімізді зерделеп, тағылым алу үшін «тар жол-тайғақ кешу» кезеңінде өмір сүріп, елі мен жері үшін аянбай еңбек еткен, соның жолында құрбан болған тұлғаларымызды еске алып құрмет көрсету – ұрпақ парызы. Жетісу аймағының халқы үшін жалынды революционер Ораз Жандосовтың күреске толы өмірі XX ғасырдың 20-30 жылдары, Қазақстан тарихының қарама-қайшылықтарға толы күрделі кезеңінде өтті.

Ораз Қықымұлы Қазақстан мен Түркістан аймағының қоғамдық-саяси, ғылыми ағартушылық мекемелерінде жиырма жылға жуық жауапты қызметтер атқарған. Қоғам қайраткері Ораз Жандосовтың Кеңес Одағының Қазақстан мен Орта Азия аумағында ірі саяси қайраткер ретінде беделі биік болды. Жетісу өлкесі, ұлы дала мәдениетінің құрамдас бөлігі бола отырып, асқақ әншілер мен айтулы күйшілер, жалынды ақындар мен дарынды жазушыларды дүниеге келтірген құтты мекен бұл.

Ілім-білім саласында, қарасайлық ғалымдар, профессорлар Мұхамеджан Ерлеспесов, Бекбосын Кереев, Әжетбек Әмірзақов, Сағатбек Райымов, Алмас Қосынов, Бекен Ыбырайым, Жұмабек Тұмбай, Орынбек Төрешов, Ахмет Байболов, академиктер Рахым Оразалиев, Сайлау Бабаев, Ізтілеу Әбуғалиев, Кенжас Иманғазиев, Ешімбет

Аудан жұртшылығы өздеріне қойылар зор міндет пен жауапкершілікті сезіне отырып, экономиканың барлық көрсеткіштерінде алда келеді. Қарасай ауданы Алматы облысындағы әлеуметтік-экономикалық даму жағынан едәуір ілгері тұрған өңір. Мұндағы заманауи технология бойынша жабдықталған өндіріс орындары, агроөнеркәсіп кешенінің үздік үлгілері, халыққа қызмет көрсету саласы, медицина мен білім беру жүйесі, сәулетті ғимараттар мен жайлы тұрғын үйлер ауданның өркендеуінің жарқын айғағы.

Ауданда 18 ірі кәсіпорынның 16-сы сапа менеджменті және халықаралық стандарт ИСО күйесі сертификаттарына ие болған. Сондай-ақ, жүйе құраушы 7 кәсіпорын орналасқан. Шетелдік инвестиция арқылы салынған 7 ірі кәсіпорын бар. Олардың ішінде Қаскелең қаласындағы «Хамле» фабрикасы, Елтай округіндегі «Кока Кола», «Эфес Казахстан», «Kelun-Kazpharm» компаниялары.

Қазыналы Қарасай жерінің табиғаты да тамаша. Ауданда барлығы 34 туристік нысан бар. Олардың ішінде «Көктау» тау шаңғысы курорттық аймағы, «Нұр Тау» форель шаруашылығы, «Auyl Resort» және «Home Club» демалыс аймақтары, «Nomad» этноауылының да туристер үшін есігі айқара ашық.

90 жылдық мерейтойында өткенін саралап, кемелді келешегіне қарышты қадам басудың алғы шарттарын жасаған аудан жайлы жиында жан-жақты баяндалды.

Елбасының «Рухани жаңғыру» бағдарламасы бұл өңірге де үлкен

мұражайлары. Әйел-аналарды ерекше әспеттеп, қадірлеп-қастерлеуге жетелейтін «Анаға құрмет» мұражайын егемен елімізде баламасы жоқ. Оның қазақстандық «КИНЭС» рекордтар кітабына енгені бұған дәлел. Ал, қазақ халқының баһадүр батырларының ерен ерліктері жайында, «Батыр бабалар» мұражайының да рөлі зор. «Тоқсан ауыз сөздің тобықтай түйіні» ауданның 90 жылдық мерейтойына да толағай табыстармен келіп, «90 жылдыққа – 90 іс-шара» бағдарламасы бекітіліп, біршама жұмыстар атқарылған.

Мерейтой қарсаңында облыс әкімі Амандық Ғаббасұлы Баталовтың қолдауымен аудан орталығы – Қаскелең қаласының келбетін әсемдеу, қаланы тұрғындардың тұрмысына қолайлы ету мәселесі өз шешімін тауыпты. Орталық көшелердің жолдары жөнделіп, жаяу жүргіншілерге арналған тротуарларға тас төселіп, Мәдениет үйінің маңына күрделі жөндеу жұмыстары жүргізіліп, алаңға Қорқыт атаның мүсіні, жастарға арналған шағын сәулеттік композиция, өнерпаздарға арналған сахна көрген жанның көзін тартады. Бұдан бөлек, аудандық әкімдіктің жанындағы орталық алаңда қайта жаңғыртылып, Қарасай батырдың еңселі ескерткіші бой көтерген.

«Тойдың болғанынан боладысы қызық» дегендей, үлкен жиыннан кейін кезек халықаралық ақындар айтысына ауысты. Айтыс болады дегенді естіп тайлы-таяғы түгел Мәдениет үйіне жиналған. Ине шаншар орын жоқ, сабылсқан халық Мәдениет үйінің екінші қабатында түрегеп тұрды.

АУДАНЫҢ ҚҰРЫЛҒАНЫНА 90 ЖЫЛ

БАЙ Қарасай

Ассалаумағаликум туғандарым, Бойына кісіліктің жиған нәрін. Ауданға тоқсан жыл толды биыл, Құтты болсын осынау думандарың. Жыр шайырларының майданы. Халықтың қару айбары, Қазағым үшін қара өлеңнің қайнары, Қара сөздің қаймағы – деп хабарлаған өнерпаз айтыс тізгінін белгілі айтыскер Серік Қалиевке берді. 90 жылдық мерей той аясында өткен айтыстың тақырыбы «Киелі өлкем Қарасай» - атты тақырыпта өрбіді. Оған, нұр-сұлтандық Балғынбек Имашов, Жандарбек Бұлғақов, Алматы облысынан Сырым Әуезхан, Жалғас Садыр, Аяулым Жұмабек, түркістаннан Бекарыс Шойбеков, батыс қазақстаннан Мұрадым Мейірланов, тараздан Алтынгүл Қасымбекова, керекуден Қуаныш Шорманов, қырғызстаннан Еламан Келдібеков, өзбекстаннан Талғат Орынбеков, Қытай мемлекетінен Ерлан Аманқожа қатысты.

Айтыстың бет-ашарын аудан әкімі Жандарбек Далабаев ашты.

- Құрметті қонақтар, ауданның тоқсан жылдық мерей тойы құтты болсын!

Мерейтой екі күнне жалғасады, яғни, қазанның 8 күні Қарасай бабамызға арналған ғылыми конференция жаңа ғана аяқталды, енді кезек ақындар айтысына берілуде. Ең біріншіден, айтыскерлерге, біздің шақыруымызды қабыл алғаны үшін мың да бір рахмет. Айтыстың бағасын беретін әділқазылар қауымына айтыстың әділетті өтуіне қолқа салғым келеді. Мәдени шараның екінші күні Қарасай бабамызға арналған ескерткіштің ашылуы болып, түстен кейін спорттық шараларға ұласады. Ескерткіштің ашылуына жетісу өңірінің үлкен меценаты Болат Әбішұлы Назарбаевтың демеушілік жасағанын айта кеткім келеді. Ақындарға сәт-сапар тілеймін. Ұтымды айтыс болсын, - деген ақжарма тілектен соң кезек айтыскерлерге ауысты.

Алтай мен Атырау арасын жалғаған ұлан даланы мекендеген қарға тамырлы қазақтың айтыс десе ішкен асын жерге қоятыны бәріне аян ғой. Дүбірлі сөз додасына, Алаштың ардақты ұлы, қазақтың қаһарман батыр Қарасайдың атын алған аудандағы халықаралық ақындар айтысын бастамас бұрын Серік Қалиев қазылар құрамын таныстырды.

Қазылар алқасының төрағасы Республикалық «Ана тілі» газетінің бас редакторы, ақын Жанарбек Әшімжан, Республикалық «Ақиқат» журналының бас редакторы, публицист, Мұқағали Мақатаев және Алаш сыйлығының лауреаты, ақын Аманхан Өлім, Алматы облыстық «Жетісу» газеті бас редакторының орынбасары, ақын Нүсіпбай Өбдірақым, ақын Шорабек Айдаров, Жамбыл аудандық «Атамекен» газетінің бас редакторы Рәтбек Терлікбаевтардың сараптауымен өткен

айтыста алғаш болып сахнаға көтерілген Балғынбек Имашов пен тараздық Алтынгүл Қасымбекованың арасында жыр бәсекесі «ә» дегеннен-ақ, тартысты өтті. Қара сөздің қаймағын қалқып, қалжың айтса, қарсыласына қанжардай қадалатын Балғынбек пен Алтынгүл елді қыран-топан күлкіге көмді. Жүргізушінің әсерлеп айтуымен ауыр салмақтағы ақындар деп әспеттеуінің өзі жарасымды болды. Өйткені, сөз жарысы яғни, айтыс рингтегі бокстан бірде-бір кем болмайды. Себеп, рингте екі қарсылас бір-біріне жұдырық сілтесе, айтыстағы қарсыластар бір-бірін тілмен түйреп, сөзбен қажап қақпайласады. Айтыс солай болды да.

Балғынбек...

Жібітсін жүректерді азан нұры,
Ақынның ағытылсын ғазал жыры.
Ғаламат Қарасайда той боп жатыр,
Тілшілер тіл жеткенше жазар мұны.
Бірінші жұл боп міне шығып тұрмыз,
Ертіп-ап Алтынгүлдей ажарлыны.
Тоқсан жылдық тойлаған

ауданыңның,
Бұрқылдап қайнап жатыр қазандығы.
Балдай жырды төгейін ел-жұртыма,
Сол болсын Балғынбектің базарлығы

– дей келе,

Екеуіміз ұқсамаймыз балапанға,
Ұқсаймыз шыңы биік Алатауға,
Бүгінгі бұл айтыста озу үшін,
Керек қой екеуімізге жаңа форма.
Екеуіміз бұл айтыста неғып жүрміз,
Қатыспасақ арқырайтын марафонға
–деген Балғынбек Алтынкүлді анакондаға теңеді.

Алтынгүл:

Анаконда дейді ме,
Балғынбектей алып ұл.
Марафонға қатыс деп,
Не дегені тағы бұл.
Жасымда азам демегем,
Алланың берген бағы бұл.
Баяғыда гүл еді,
Сол Алтынгүл әлі гүл.
Бес балаға анамын,
Жанымда жарым жаны бір.
Азсаң өзің аза бер,
Балғынбек менен ары жүр,
Қайтадан байға тимеймін,
Енді маған бәрі бір - деп қалжыңнан қар жаудырды.

Бұдан кейін сахна төріне Қуаныш Шорманов пен Өзбекстаннан келген Талғат Орынбеков шықты.

Қуаныш Шорманов:

Қарасайдан ерлерім қылышынан,
Қан сорғалап қорғаған жер аман ба?
Далабаев ағамыз басқаратын,
Даладай дархан көңіл ел аман ба?
Дүбірлеген думаның құтты болсын.
Өтіп жатқан қазанда қалап Алла.
Тойыңа шашу қылып алып келдім,
Қаптап өлең артып ап қара нарға.
Тоғыз жүз мың шақырымнан желіп

кірдік,
Тоқсан жылдық тойдағы аламанға
деп асқақтата жырлаған Қуаныш
қарсыласы, өзбекстандық Талғат

Орынбековке кейінгі кезде Өзбекстаннан айтыскер ақындар шықпай қалып еді,
Би жатқан, батыр жатқан

Тәшкенттен,

Талғат кепті ой жинап ақыл баққан.
Алла жар есенсің бе інішегім.
Елшідей ел арасын жақындатқан.
Бірақ та өзбек көршім үнсіз тұғын,
Ел болсақ та өжелден тату жатқан.
Ал бүгін сені көріп қуандық біз
Қойдан сақал көргендей отырмын

таң.

Бір жағынан бір қатты қуандым ғой,
Емессің ғой сен маған алыс жаттан.
Байырғы қонысымнан бауырым кеп,
Қуанған ел қолдарын шатырлатқан.
Бұл тойдың кереметі осы боп тұр.
Ақын жоқ өзбекстаннан ақын тапқан

- деп асқақтады.
Қарсыласы Талғат та таңдайын тақылдатып, Өзбекстандағы бір миллионнан астам қазақтың атынан кеп тұрғанын айтып, екі елдің бірлігін, ынтымағын жырлады. Қазақша айтқанда қалжыңдары қабысты, құшақтасып табысты.

Бұдан кейін оралдық Мұрадым Мирланов пен Жандарбек Бұлғақов

айтыстың көрігін қыздырды. Айтысты жүргізуші Серік Қалиев Мұрадымның шешендігімен қатар ат құлағында ойнайтынын айтып, көрерменге та-ныстыруы мұң екен. Осыны нысанаға іліп алған

Жандарбек:.....

... Біз нағыз шабандозды

армандаймыз,

Біз оны жоғалтып та алғандаймыз.
Мұрадым шу асауды үйреткенмен,
Біз оған мініп алар мал болмаймыз.
Атқа міну қазаққа жаңалық па?
Ондайға біздер назар аудармаймыз.
Елбасының елінде отырмыз ғой,
Тұлғасын көріп жүрген таулардай біз.
Таққа мінген хандарды тудырған соң,
Атқа мінген балдарға таңданбаймыз
- деп бірден тап берді.
Жалғаған Жамбылдардың жәдігерін,
Алла деп сөз бастасын тағы да ерің.

Армысың Қаскелеңдік қадірменді ел,
Даңқың мен дақпыртыңа қанық едім.
Қаншама қарағайлар көктеп шыққан,
Тарихтың тасты тескен тамыры едің.

Найзасының ұшына жау мінеізген,
Наурызбай, Қарасаймен мәлім едің.
Ал бүгін базарланған, ажарланған,
Сыртыңнан сұқтанбайды сәніңе кім.
Ұйғыр, Дүнген, Түрікті бауыр көріп,
Бауырыңа басып жатқан халық едің.
Алтын орда тұсынан өткен кезде.
Кептелістің көп көрдің өбегерін.
Жылдамдығың қырықтан

аспағанмен,

Дамығанда жүзбенен дамып едің.
Тоғыз колледж, бірдей бір универ сап,
Білімнің білте шамын жағып едің
Қаскелең зоводынан өндіріп тұр,
Науқасқа дәру болған дәрілерін.
Ақындар айтып жатқан өздерің ғой,
Отаны халва мен хампені.
Елбасы да осы елдің перзенті еді,
Бүгінгі Керей менен Жәнібегім.
Біздерді бар қазақпен қамтып

жатқан,

Сіздерді алты алаштың бағы дедім.
Хамле түгіл шығарған ханның өзін.
Армысың алтын құрсақ қалың елім –
деп атойлаған Жандарбек пен
Нұрадымның арасындағы сөз жарысы аса тартысты өтті.

Қалжың айтам деп батыстан келген Мұрадым айтыс этикасының қалыбынан шығып кетті. Өйткенмен, екі ақынның арасындағы айтыс көрермен көңілінен шықты. Бұдан кейін Бекарыс пен Сырымның арасындағы жыр додасы да көрерменді қошаменке бөледі. Айтыстың киллері атанған Бекарыс Сырымның сілікпесін шығарды. Аға менен іні арасындағы жарасымдылық жалғасын тапты. Сөз додасында көптің қошаменіне бөленген Бекарыс, Балғынбек, Жандарбек, Алтынгүл, Талғат, Жалғастарды бірінен-бірі бөліп жарғымыз келмеді. Алайда, ауданның тоқсан жылдығына келген он екі ақын да Қарасайдың тарихына тереңірек үңілмегені, тақырыпты ашып жырламағаны көңілімізге сәл кірбің

Айтақын МҰХАМАДИ

ПЛЮСЫ И МИНУСЫ ЭЛЕКТРОСАМОКАТА

ВСЕГО НЕСКОЛЬКО ЛЕТ НАЗАД ЭЛЕКТРОСАМОКАТЫ БЫЛИ ОБЪЕКТОМ РАЗВЛЕЧЕНИЙ ДЛЯ ТУРИСТОВ. НО СЕГОДНЯ ОНИ ПРОЧНО ВОШЛИ В ЖИЗНЬ НАСЕЛЕНИЯ КАК СРЕДСТВО ПЕРЕДВИЖЕНИЯ В ГОРОДАХ И ЗА ИХ ПРЕДЕЛАМИ. ПОЭТОМУ МНОГИЕ ЛЮДИ ЗАДУМЫВАЮТСЯ, СТОИТ ЛИ ПОКУПАТЬ ЭЛЕКТРОСАМОКАТ. СЕГОДНЯ ЭЛЕКТРОСАМОКАТЫ ИЗ ЭКЗОТИЧЕСКОЙ ИГРУШКИ ПРЕВРАТИЛИСЬ В УДОБНОЕ СРЕДСТВО ПЕРЕДВИЖЕНИЯ НА КАЖДЫЙ ДЕНЬ. ЭЛЕКТРИЧЕСКИЙ САМОКАТ ЯВЛЯЕТСЯ ОРИГИНАЛЬНЫМ СОВРЕМЕННЫМ ВИДОМ ПЕРЕДВИЖЕНИЯ, ОБЛАДАЮЩИМ НЕКОТОРЫМИ ПЛЮСАМИ И МИНУСАМИ. НО НАСКОЛЬКО ОНО УДОБНО, И НЕ БУДЕТ ЛИ ЛУЧШЕ ВОСПОЛЬЗОВАТЬСЯ ДРУГИМ ТРАНСПОРТОМ?

Электрический самокат – это экологичный транспорт 21 века, прекрасно подходящий для передвижения в городской среде (существуют модели для более тяжелых условий), по эксплуатационным характеристикам занимающий место между велосипедом и мопедом. Главное преимущество электро-самоката перед конкурентами – в компактности, удобстве использования и предоставляемой мобильности. Электро-самокаты способны нести на себе нагрузку более 100 кг (при собственной массе от 10 кг) и везти «водителя» на расстояние в несколько десятков километров. Управлять этим гаджетом легко, причем он удобен в использовании в парке, в плотном людском потоке, во дворах. Возможность быстрой зарядки электросамоката (до 4-6 часов) и проходимость позволяют рассчитывать на этот транспорт в качестве средства доставки на работу.

Рассматривая плюсы электросамоката, остановимся на гаджетах, рассчитанных на использование взрослыми. Это позволит в полной мере оценить все преимущества данного экотранспорта.

- **Экономия на расходе энергии.** Простое сравнение стоимости использования электросамоката, даже с общественным транспортом, показывает, что использование этого гаджета намного выгоднее. Модели качественных производителей, вроде Xiaomi или Ninebot, предоставляют возможность неограниченного и комфортного перемещения на расстояние до 25 км. При этом время подзарядки составляет порядка 4-6 часов.

- **Если сравнивать стоимость владения электросамокатом и автомобилем с его тратами на бензин, сервис и налоги, то становится очевидным, что экотранспорт окупается примерно за месяц.**

- **Доступность.** Овладеть электросамокатом может практически любой человек. Его очевидное преимущество перед гиробордами в том, что он более устойчив на дороге, позволяет активнее маневрировать. Кроме того, на использование гаджета пока не требуется никаких разрешений.

- **Простота в сочетании с легкостью движения.** Электросамокат позволяет проехать по самым узким улочкам и в плотном потоке людей или среди препятствий. Гаджет без проблем позволяет перемещаться по неровному асфальту. Существуют модели, способные ехать по неглубокому снегу. Легкость перемещения двухколесного транспорта достигается благодаря электромотору. При этом водителю прилагать усилия можно исключительно по желанию.

- **Малый вес при внушительной грузоподъемности.** Собственный вес достаточно мощных, обладающих большим ресурсом моделей, начинается от 10 кг. При этом полезную нагрузку на себе гаджет способен нести до 120 кг. Такие показатели позволяют использовать электросамокат большим кругом пользователей.

Фактически, электросамокаты – это более доступная и экономичная альтернатива мопедам. Соответственно, и плюсы у них похожие: скорость, маневренность, доступность. И мопед, и электросамокат, позволяют быстро добраться в любую точку города, минуя пробки и загруженные машинами

улицы. Проблему усталости ног может с лёгкостью решить электросамокатом с сиденьем.

Тем не менее, даже в сравнении с мопедом у электро-самоката есть преимущества:

- **Экономичность.** Бензин дорожает чуть ли не с каждым днём, поэтому поездки на мототранспорте превращаются во всё более дорогое удовольствие.

- **Доступность.** На мопед нужны права, а на электро-самокат – нет;

- **Простота в использовании.** На электросамокате можно проехать по любой пешеходной зоне: по тротуару, через парк или сквер, по дворам. Мопед такой свободы передвижения не даёт.

Недостатки электросамоката

Основными минусами электросамокатов, которые выделяют пользователи, относятся к его стоимости и сложностям, которые возникают при ремонте. Так как электросамокат – это высокотехнологичное средство передвижения, то стоимость приобретения начинается от 1 тысячи долларов.

В случае поломки, приобретение оригинальных запчастей также «влетит в копеечку», при этом не рекомендуется эко-

номить на таких дорожных элементах, как батарея или материнские платы. Также в случае с дешевыми моделями пользователи выделяют недостаточно длительное время поездки, это свойственно условиям высокого маневрирования. Качественные модели готовы везти своего владельца со скоростью до 35 км/час до 1-2 часов.

Вывод простой: электросамокат лучше подходит для повседневных поездок одного человека на короткие дистанции.

В сравнении с велосипедом или самокатом

Здесь всё совсем просто: на обычных, безмоторных, двухколесных конях приходится крутить педали или толкаться от земли – устаёшь. На электросамокате всю работу за тебя делает мотор, но зато он тяжелее весит и заметно дороже стоит. Выбор в этой категории зависит только от личных предпочтений.

Покупатели данного товара единогласно отмечают, что поездка на электросамокате приносит огромное удовольствие.

Пользователи характеризуют электросамокат, как быстрый, мобильный, лёгкий, удобный способ движения на короткие дистанции.

Позитивным моментом выделяют:

- Неприхотливое обслуживание
- Быстрая зарядка (всего 4,5 часов)
- Мягкий ход (даже при отсутствии амортизаторов)
- Небольшой вес
- Конструкция складывается
- Просто управлять, это с лёгкостью удаётся детям, пожилым людям

- Это экономия времени, расходов на топливо и не вредит природе.

Пользователи протестировали изделие на разной местности. Поездка на не асфальтированной дороге приятна и комфортна. Единственное существенное ограничение к использованию электрическим самокатом – это неровная дорога, при наличии ям и бугров возникают сложности, как и на любом другом виде транспорта, поэтому их следует объезжать.

Изделие набирает популярность и широко используется для развлечения (катания напрокат, экскурсий), многие люди ездят на работу.

Электрический самокат – интересное, компактное, удобное транспортное средство, прекрасно подходит для больших мегаполисов, позволяет быстро и комфортно достигать нужной точки. Немаловажным аспектом выбора данного транспортного средства становятся незабываемые ощущения во время поездки на электро-самокате. Это отличный городской транспорт 21-го века: дешёвый, достаточно быстрый, экономичный и комфортабельный. Если Вы ищете что-то среднее между мопедом и велосипедом (лёгкий, недорогой и маневренный транспорт), электросамокат станет отличным выбором. Как и любой гаджет электросамокаты имеют свои плюсы и минусы. Основные преимущества связаны со свободной перемещением, общей мобильностью, которые позволяют рассматривать электросамокат полноценной альтернативой даже автомобилю. Главным недостатком устройства называют высокую цену, что пока делает гаджет, скорее, инновационной дорогой игрушкой для взрослых, нежели доступным средством передвижения для города.

Однозначно электросамокат является самым дешевым вариантом транспортного средства, который может передвигаться с достаточно большой скоростью и при этом не нуждается в постоянной заправке топливом. Поэтому стоит взвесить все за и против и сделать правильный выбор.

А. МУРАТКЫЗЫ.

«ПЕРЕЗАГРУЗКА ПАРТИИ» В ДЕЛЕ

На повестке дня обсуждалось несколько вопросов. Одно из них прием в комиссию партконтроля новых участников, обсуждение плана на 2019 год и пересмотр всей работы комиссии. А также первый зампред областного филиала партии Галиаскар Сарыбаев выступил с докладом по новой программе партии «Доверие. Диалог. Уверенный шаг в будущее - 7 импульсов партии «Nur Otan». В своем докладе он изложил основные направления «перезагрузки партии».

«Именно на партплощадках должна формироваться политическая повестка. Следует серьезно усилить работу фракции партии в Мажилисе. Это основной механизм реализации партийных задач и влияния на исполнительные органы. Теперь они (фракции) обладают всеми необходимыми рычагами влияния на развитие регионов. Согласно действующему законодательству, они утверждают бюджет, местные программы развития, контролируют расходование государственных средств, имеют право выносить вотум недоверия акимам. Но многие фракции работают неэффективно», - говорит Галиаскар Тулендинович.

Также в ходе заседания заведующей общественной приемной областного филиала партии Толеген Жаныбек проинформировал членов комиссии КГК о работе общественных приемных партии.

Так, за отчетный период 2019 года областным и территориальными общественными приемными партии принято 6184 обращения, из них 3349(54%) даны разъяснения, 2835 (45%) реше-

По сообщению пресс-службы областного филиала партии «Nur Otan», состоялось очередное заседание комиссии партийного контроля Алматинского областного филиала партии «Nur Otan», где принимали участие члены комиссии из близлежащих районов и городов областного центра, активисты и сотрудники филиалов партии.

ны положительно. Депутаты всех уровней провели 591 приемов, с участием в них 743 человек.

«Посредством связи «Скype» проведено 30 приемов. Количество тематических приемов – 44, республиканских акции и выездных приемов – 284, в них принимали участие 2 414 человек», - отметил в своей речи Толеген Самаевич.

В завершении заседания члены комиссии партийного контроля подвели итоги работы комиссии за 9 месяцев и приняли новый план работы до конца текущего года. В рамках перезагрузки партии планируется ежемесячно проводить заседания комиссии партийного контроля, а также комиссии по борьбе с коррупцией при областном филиале партии.

НАУЧАТ МЕТОДАМ ЭФФЕКТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ

Соглашение предусматривает подготовку и обучение специалистов в сфере управленческой деятельности. От эффективности управления компанией в большой степени зависит успешность ее работы.

Плодотворное сотрудничество поможет обучить специалистов в сфере управленческой деятельности принимать на себя ответственность за свой выбор, создавать благоприятные обстоятельства, определять четкие критерии достижения целей и планы их достижения, учитывать долгосрочную перспективу своей работы, эффективно взаимодействовать с окружающими.

В целях повышения личной эффективности каждого предпринимателя в отдельности и компании в целом в рамках подписания соглашения состоялась презентация программы «7 Навыков Высокоэффективных Людей» версии 4.0.

Во всем мире эта программа признана одним из наиболее результативных решений в области личностного роста и персонального лидерства.

Программа направлена на кардинальное увеличение личной эффективности сотрудников, обучение их умению реализовывать важнейшие приоритеты, повысить их сфокусированность на этих приоритетах, развитие навыков глубокого систематического планирования, улучшение навыков коммуникации в команде, развитие будущих лидеров и др.

В мероприятии приняли участие Департамент Агентства Республики Казахстан по делам государственной службы и противодействию коррупции по Алматинской области; Прокуратура Алматинской области; Управление

Как сообщает пресс-служба областной палаты предпринимателей, подписано соглашение между Палатой предпринимателей Алматинской области и филиалом Академии государственного управления при Президенте РК по Алматинской области.

Комитета по правовой статистике и специальным учетам по Алматинской области; Департамент юстиции Алматинской области; Академия государственного управления при Президенте РК по Алматинской области; Палата юридических консультантов по Алматинской области; ГУ «Управление предпринимательства и индустриально - инновационного развития Алматинской области»; а также руководители коммерческих организаций и предприятий.

Ш. БАТЫРОВ.

Бейсенбі - Четверг, 24 қазан

ҚАЗАҚСТАН

06.05, 17.15 «Көңіл толқыны»
06.30, 14.00, 17.00, 20.00, 00.55, 04.30 AQPAPARAT
07.00 «TANSHOLPAN»
09.00, 18.00 «Қайран күндер»
12.00,01.25 «Ниет» әлеуметтік ток-шоу
14.10 Т/х «Егіз ғұмыр»
15.00, 21.30 Т /х «Жат мекен»
16.00 «100 жаңа есім»
16.30 «Nur Tileu»
20.35, 02.55 «Ашық алаң»
22.30 «Екі жұлдыз»
22.45 Футбол
03.45 Т/х «Қалампыр»

ХАБАР

06.00 «Қызық таймс»
07.00 М/с «Тобот»
07.30, 08.10, 09.10 «Таңғы хабар»
08.00 Жаңалықтар
09.00 Новости
10.00, 22.15 Т/х «Көкжал»
10.50, 18.30 Т/с «Сүрбойдақ»
12.00 Жаңалықтар. Новости
12.30 Народный контроль
13.00, Т/с «Свадьбы и Разводы»
14.40 Т/х «Разия»
15.00, 21.40 Т/х «Тарих, тағдыр, тұлға»
16.00, 00.15 Тұсаукесер «Төрлетіңіз»
17.00,23.00 сериал «Листопад»
19.30, Қорытынды жаңалықтар
20.10 Т/х «Келінжан»
20.50 Открытый диалог
21.00 Итоги дня
21.40 Т/х «Мәдениет үйі»
01.15 муз/Шоу «TOPJARGAN»

АСТАНА

06.00, 05.00 «Ән мен әзіл»
06.30, «Күлдірген» әзіл-сықақ
07.00, 18.00 «Үмітіңді үзбе»
08.00 М/ф «Маша и Медведь»
10.00, 21.00 Т/х «Абысындар»
11.00 сериал «Вероника. Беглянка»
15.20,00.00 Т/с «Кешіккен хат»
10.00 «Шімән апаның хикая-лары»
20.00,02.00 Жаңалықтар
20.30, 02.30 Новости 20.30
22.00 Т/х «Жаза»
03.00 Т/х «Бір болайық»
04.00 Сырты бүтін

ЕВРАЗИЯ

06.00,03.15 Т/х «Махаббатым жүрегімде»
06.40 «Той заказ»
07.10, 18.00 «Басты жаңалықтар»
08.00 «Доброе утро»
11.00 Т/с «Мужское/Женское»
12.00 «QALAYYUM LIVE»
15.45 «На самом деле»
16.50 Х/ф «Трое в Лабиринте»
18.00 басты жаңалықтар
18.45 «Пусть говорят»
20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.45, 22.50 Т/с «Невский. Про-верка на прочность»
22.00, 02.15 «Паутина»
01.00 кино «ОТЧАЯННЫЕ»
04.00 «Той заказ»

КТК

07.05 «КТК» қоржынынан»
07.35 Кешкі жаңалықтар
08.00,02.10 Т/х «Женнеттің көз жасы»
08.40,17.00 Т/х «Жат туыстар»
09.50 Новости
10.30,21.40 Х/ф «Морские дьяволы»
12.30,23.40 Х/ф «Узнай меня, если сможешь»

Жексенбі - Воскресенье, 27 қазан

ҚАЗАҚСТАН

06.05 «Қызық екен»
06.55 Д/ф «Ұлы дала дүбірі»
07.25 «Сәлем, Қазақстан!»
08.50 М/ф
09.35, 03.25 «Ақсауыт»
10.00, 18.00 Т/х «Қайран күндер»
12.00, 02.10 «Дара жол»
12.50 Концерт
12.50 «Әзіл әлемі»
13.30 «Екі жұлдыз»
15.30 Т/х «Қара жорға»
17.30,02.55 «Бір күн»
20.00 «Арта»
20.45, 03.50 «Сен де бір кірпіш дүниеге» д/ф
21.10 «Мен ғашықпын» концерт
23.00 Кино «Терминатор: генозис»
01.20 Т/х «Қалампыр»
04.15 «Көңіл толқыны»

ХАБАР

06.00 «Тамаша»
07.00 Концерт
08.40 «Самопознание»

Жұма - Пятница, 25 қазан

ҚАЗАҚСТАН

06.05 Көңіл толқыны
06.30, 14.00, 17.00, 20.00,00.50 AQPAPARAT
07.00 «TANSHOLPAN»
10.00, 18.00 Т/х. «Қайран күндер»
12.00, 01.20 NIET Әлеуметтік ток-шоу
14.10, 22.30 Т/х. «Егіз ғұмыр»
15.00, 21.30 Т/х. «Жат мекен»
16.00 Иман өзегі
16.25, 04.30 «Менің Қазақстаным»
17.15 Ауылдастар
17.45 «Екі жұлдыз» күнделік
20.35, 02.50 «Ashyq alan»
22.25 «Жат мекен»
23.25 «Azil time»
00.15 «Parasat maidany»
03.40 Т/х. «Қалампыр»

ХАБАР

06.00 Қызық Times
07.00 М/с «Тобот»
07.30, 08.10, 09.10 «Таңғы хабар»
08.00 «Жаңалықтар»
09.00 «Новости»
10.00, 22.15 Т/х «Көкжал»
10.50, 18.30 Т/Х «Сүрбойдақ»
12.00 Жаңалықтар. Новости
12.30 Народный контроль
13.00 «Свадьбы и разводы»
14.30 Сериал «Разия»
15.00 «Тарих. Тағдыр. Тұлға »
16. 00, 00.15 «Төрлетіңіз»
17.00, 23.00 «Листопад»
19.30 Қорытынды жаңалықтар
20.10 «Келінжан»
20.50 Открытый диалог
21.00 Итоги дня
21.40 Т/х «Мәдениет үйі »
01.15 «Топжарған»

АСТАНА

06.00, 05.00 «Ән мен әзіл» концерт
06.30 Күлдірген
07.00, 19.00 Т/Х «Үмітіңді үзбе»
08.00 М/ф «Маша и медведь»
10.00, 21.00 «Абысындар» т/х
11.00 М/Ф«Ну погоди»
11.15, 13.20 Т/с «Вероника. Беглянка »
12.20 «Айтарым бар»
16.40, 00.00 Т/х «Кешіккен хат»
20.00, 02.00 Т/х. «Жаңалықтар»
20.30, 02.30 «Новости 20:30»
22.00 «Жаза»
03.00 Т/Х «Бір болайық»
04.00 Сырты бүтін

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Той базар»
06.45, 18.00 Басты жаңалықтар
07.45 Жұма уағызы
08.00 «Доброе утро»
11.00 «Мужское/Женское»
12.00 «Қалаулым»
15.50 «Человек и закон»
16.50 «Жди меня Казахстан»
18.45, 03.00 «Заң сөйлесін»
20.00 Главные новости
20.45 Поле чудес
22.00, 00.00 «Старая гвардия»
23.00, 02.00 Паутина
04.00 Той заказ

КТК

07.05 КТК қоржынынан
07.35 Кешкі жаңалықтар
08.05, 02.20 Т/х. «Женнеттің көз жасы»
08.40, 17.00 Т/Х «Жат туыстар»
09.50 Новости
10.30 «Морские дьяволы. Смерч -3»
12.30 «Узнай меня, если смо-жешь»

ЕВРАЗИЯ

15.30 Х/ф «Зеленый фонарь»
18.20 «Әзіл кеші»
20.00 «Саяси ринг»
21.00 Т/х «Үмітіңді үзбе»
23.00 «Оңай емес»
23.50 Х/ф «Раджжумар»
02.50 Итоги
03.35 «Қызық болған»
05.00 «Әзілстан»
05.15 «Күлдірген»

КТК

07.05 КТК қоржынынан
07.35 Кешкі жаңалықтар
08.05, 02.20 Т/х. «Женнеттің көз жасы»
08.40, 17.00 Т/Х «Жат туыстар»
09.50 Новости
10.30 «Морские дьяволы. Смерч -3»
12.30 «Узнай меня, если смо-жешь»

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/х «Волчий зал»
06.50, 03.45 «Тамша сити»
07.45 «Сенбілік жаңалықтар»
08.15 «Ұшқалақ»
08.40 «Воскресные беседы»
08.55 Х/ф «Третья жизнь Дары Кирилловны»
12.50 «Контент»
13.30 КВН
15.50 Фильм «Сердце женщины»
18.00 Басты бағдарлама
18.35, 02.45 «Кеш қалмайық»
20.00 Аналитика
20.55, 23.00 Сериал «Мосгаз»
22.00, 02.00 «Паутина +»
01.00 «Жизнь других»

ҚАЗАҚСТАН

14.30 «Исчезнувшая»
15.35, 01.20 «Ұлы тамшылар»
18.00 «Қара теңіз» т/х
19.30 «Кешкі жаңалықтар»
20.00 «Қарапайым-ханшайым»
21.00 « Вечерние новости»
21.40 Х/ф. «Шаг в бездну»
02.50 «Әйел қырық шырақты»
03.30- 04.10 «КТК қоржынынан»

ЖЕТИСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.25 «Жыр-тамшы»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Тілсақшы»
10.20 «Әлемнің үздік картиналары»
10.30 «Тұжырым»
11.00 «Бірінші ханым» телехикая-сы 32-бөлім
11.45 телемаркет
11.45 «Әсем әуен»
12.00 «Гибратты қазына»
12.45 «Тарихнама»
13.00 «Шашу»
13.50 «Ән-тарих»
14.00 «Туржорық»
14.25 «Әлемнің үздік картинала-ры»
14.30 «Әдебиет пен адамзат»
15.00 «Әсем әуен»
15.50 Мультфильм «Құсты ұшыратын қанаты»
16.00 «Ел қамы»
17.00 Жаңалықтар
17.15 «Әсем әуен»
17.20 Новости
17.35 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
18.00 «Шашу»
18.45 «Әлемнің үздік картинала-ры»
19.00 «Желі-KZ»
19.30 «Бай-қуатты болайық»
20.10 «Үшінші көз»
20.30 Жаңалықтар
21.00 «Ел мен жер»
21.30 Новости
22.00 «Зерделі отбасы»
22.45 «Әсем әуен»
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости

31 КАНАЛ

06.00, 02.00 Ризамын
07.00 Информбюро
08.00 Бауыржан шоу
08.50 м/ф «Невероятный Блинки Билл»
11.00 «Иффет»
14.00 Сериал «Фазилет ханым»
16.00 Сериал «Интерны»
18.00 Сериал «Кухня»
20.00 «Информбюро»
21.00 «Последний рубеж»
23.00 Әзілдер жинағы
00.00 Алдараспан, Нысана, Шан-шар әзілдері
03.00 «Әзіл студио» қаз.

7 КАНАЛ

06.00 «Гу-гулет»
06.40, 21.05 «Азулылар әулеті»
07.40, 17.10,04.00 Т/х. «Элиф»
08.45 М/ф «Черепашки-ниндзя»
09.25 «О самом главном»
10.40 «Вокруг света за монетой»
11.50 «Человек-невидимка»
12.50 Сериал «Крепостная»
13.50 Сериал «Город особого назначения»
15.10, 22.05 Т/х.«Ата – ана. Бала -шаға »
16.00, 03.10 Т/х. «Жаңа келін»
18.15 х/ф «5 причин не влюбиться в казаха»
20.20 Сериал «Гранд»
21.00 Лоторея «777»
23.05 Скечком «Q-елі»
23.35 Япыр-ай
00.10 Х/ф «Славные парни»
02.40 КЗландия
04.45 Айнаонлайн

7 КАНАЛ

06.00 «Гу-гулет»
06.40, 21.05 «Азулылар әулеті»
07.40, 17.10,04.00 Т/х. «Элиф»
08.45 М/ф «Черепашки-ниндзя»
09.25 «О самом главном»
10.40 «Вокруг света за монетой»
11.50 «Человек-невидимка»
12.50 Сериал «Крепостная»
13.50 Сериал «Город особого назначения»
15.10, 22.05 Т/х.«Ата – ана. Бала -шаға »
16.00, 03.10 Т/х. «Жаңа келін»
18.15 х/ф «5 причин не влюбиться в казаха»
20.20 Сериал «Гранд»
21.00 Лоторея «777»
23.05 Скечком «Q-елі»
23.35 Япыр-ай
00.10 Х/ф «Славные парни»
02.40 КЗландия
04.45 Айнаонлайн

КТК

07.05 «Ойыннан от шығады» К/ф
08.10 «Басты рөлде»
08.35 «Қарапайым-ханшайым»
09.30 «Смеяться разрешается»
11.20 Мелодрама «Надломленные души»
15.30 «Ұлы тамшылар»
18.15 «Бала дауысы»
20.30 «Дарт-дамайсыз»
21.00 «Портрет недели»
22.00 «Слуги народа»
22.30 «Любовь по ошибке»
00.30 «Я стесняюсь своего тела»
02.00 К/ф «Қарттар үйі»
03.20 «Басты рөлде»
03.40 «Көріпкел»

ЖЕТИСУ

09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Бағбан»
10.20 «Тыңдашы, айналайын»
10.30 «Жетісу зертханасы»
11.00 «Өмір өні»
11.45 Мультфильм «Өмір бұлағы»
12.00 «Жүрек сөзі»
12.30 «Ауылдағы ағайын»
12.50 «Полиция қызметі»

Сенбі - Суббота, 26 қазан

ҚАЗАҚСТАН

06.05 Qyzyq eken
07.00 AQPAPAT
07.30 «Сәлем Қазақстан»
08.45 Бір күн
09.10 «Екі жұлдыз» күнделік
09.25 Тұсаукесер «Талағай»
10.00,18.00 Т/х. «Қайран күндер»
12.00,03.20 Nur Tiley
12.35 «Жанында мәңгі қалғым келеді» «Жігіттер» тобының концерті
14.10 М/ф. «Динозаврлар за-маны»
15.30 Т/х. «Қара жорға»
17.30,00.55 «Мәдениет жауһарлары»
20.00,02.10 MASELE
21.00 «Екі жұлдыз»
22.40 Айтыс. Балғынбек пен Айһүр
00.25 «Ауылдастар»
01.20 Т/х. «Қалампыр»
02.45 Parasat Maidany
04.15 Konil Tolqyny

ХАБАР

06.00 Тамаша
07.00,15.40 Профессиональный бокс: Садриддина Ахметова
09.30 Әзін өзі тану
09.45 М/с. «Юху и его друзья»
10.45 Д/ф. «История в кадрах»
11.15 Международный фестиваль эстрадной песни «Voice of Nur-Sultan»
13.15 «Қарақатпен шай»
14.00 Премьера! Шоу талантов «Central Asias Got Talent»
18.00 Қызық Times
19.00 Международный фести-валь эстрадной песни «Voice of Nur-Sultan»
21.00 «7 күн»
22.00 Мегахит. Ханна. Совершен-ное оружие
23.40 КВН бас лига
01.15 National Geographic

АСТАНА

06.00,03.00 «Ән мен әзіл»
06.30,01.25 KazNet
07.00 «Әзілстан»
08.00 М/ф. «Маша и медведь»
10.00,22.10 Т/х. «Абысындар»
11.00 «Q-Travel»
11.30 «Әзіл кеш» шоуы
12.20 Ел аузында
13.20 «Bas Times» шоу
15.10 Х/ф. «Иван Васильевич меняет профессию»
17.10 Х/ф. «Зеленый фонарь»
20.00 «Итоги»
20.45 «Біздің ауыл-2»
21.10 Т/х. «Үмітіңді үзбе»
23.10 Х/ф. «Районы»
00.55 Той жыры
01.45 Сырты бүтін
02.40 «Күлдірген» әзіл сықақ

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/х «Волчий зал»
06.50,03.25 Тамаша сити
07.45 Басты жаңалықтар
08.30,04.10 Ұшқалақ
09.00 Х/ф. «Давайте познако-мимся»
10.55 Х/ф. «Будущее совер-шенное»
12.50 «Фабрика грез»
13.15 «CONTENT»
14.00 Шоу Максима Галкина «Лучше всех»
15.45 Х/ф. «Ускользающая жизнь»
18.00 Сенбілік жаңалықтар
18.35 Кешкі кездесу
20.00 «Главная тема»
20.30,23.00 Х/ф. «Мозгаз»
22.00,02.20 Паутина+
00.30 Х/ф. «Затмение»

КТК

13.10 «Әсем әуен»
13.50 «Ән-тарих»
14.00 «Арнайы репортаж»
14.25 «Әлемнің үздік картинала-ры»
14.30 «Ұлт пен рух»
15.00 «Әсем әуен»
15.50 Мультфильм «Мұзбалақ»
17.00 «Нет-лайк»
17.15 «Әсем әуен»
17.20 «Латыннегізді әліпби»
17.35 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
18.00 «Сильные духом»
18.20 Д/ф «Дін - бірліктің рухани тірегі»
18.40 «Полицейская служба»
19.00 «Спорт-тайм»
19.30 «Әсем әуен»
20.10 «Құтқару қызметі»
20.30 Апта /каз/
21.30 Апта /рус/
22.20 К/ф «КЕК»

31 КАНАЛ

06.00, 02.00, 04.30 Ризамын
06.40 «Анашым, біз үйдеміз»
08.00 «Айта берсін»
09.00, 10.30 М/с «Маша и мед-ведь»

КТК

07.05 Т/х «Кудалар-2»
08.00,20.00 «Қарапайым-Ханшайым» реалиити-шоу
09.00 Х/ф. «Шаг в бездну»
13.00 Х/ф. «Танец мотылька»
17.00 «Бала дауысы» балалар ән байқауы
21.00 «Большие новости»
22.00 Х/ф. «Надломленные души»
01.30 «Тыңшы әже» к/ф
02.50 Т/х. «Кудалар-2»
03.35-04.30 «Мерекелік концерт»

ЖЕТИСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.25 «Ән-тарих»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Ел мен жер»
10.20 «Әлемнің үздік картина-лары»
10.30 «Желі-KZ»
11.00 «Зерделі отбасы»
11.45 Мультфильм «Құсты ұшыратын қанаты»
12.00 «Бай-қуатты болайық»
12.40 «Экорейд»
13.00 «Шашу»
13.50 «Жыр-тамшы»
14.00 «Жөрейд»
14.25 «Әлемнің үздік картина-лары»
14.30 «Диалог»
15.00 «Әсем әуен»
15.50 Мультфильм «Өмір бұлағы»
16.00 Д/ф «Таңғажайып табиғат»
16.30 «Қателік»
17.00 Жаңалықтар
17.15 «Әсем әуен»
17.20 Новости
17.35 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
18.00 «Әсем әуен»
18.40 «Полиция қызметі»
19.00 «Жетісу зертханасы»
19.30 «Жүрек сөзі»,
20.00 «Ауылдағы ағайын»
20.30 Жаңалықтар
21.00 «Бағбан»
21.30 Новости
22.00 «Өмір әні»
22.45 «Әсем әуен»
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости

31 КАНАЛ

06.00,02.00 Ризамын
07.00,21.30 Анашым біз үйдеміз
08.30,10.30 М/с. «Маша и мед-ведь»
09.20 Кулинарная программа «Готовим с Адель»
10.00 Кулинарная программа «Готовим с Адель»
10.40 Х/ф. «Бурабай»
11.50 Х/ф. «Жена не стена»
14.20 Кино «Последний рубеж»
16.30 Кино «Трансформеры»
19.30 Х/ф. «Город героев»
23.00 Әзілдер жинағы
23.30 Айта берсін
00.30 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері
03.00 Әзіл студио

7 КАНАЛ

06.00 «Қыздар арасында»
06.50,05.10 Қуырдақ
07.30, 20.30 Гу-гулет
08.00 «Айнаонлайн»
09.00 М/с. «Фиксики»
09.30 Сериал «Найди меня в Париже»
10.30 «Вокруг света за монетой»
11.40 Сериал «Гранд»
14.50 Япыр-ай
15.30 Т/х. «Зың-зың Күлпаш»
17.30,03.00 Т/х. «Бұлбұл»
21.00 Лоторея «777»
21.05 Х/ф. «Коломбиана»
23.25 Х/ф. «Шанхайский пере-возчик»
01.30 КЗландия

7 КАНАЛ

10.00 «Большой закуп»
11.30 Кино «Свадьба на троих»
14.10 Кино «Трансформеры»
17.30 М/ф
19.30 Кино «Миллиард»
21.30 «Анашым, біз үйдеміз!»
23.00 Бауыржан-шоу
00.00 Әзілдер жинағы
01.00 Алдараспан. Нысана. Шан-шар әзілдері.
03.00 Әзіл студио

7 КАНАЛ

06.00 « Қыздар арасында»
06.50, 05.10 «Қуырдақ»
07.30, 20.30 «Гу-гу-лет»
08.00 «Айнаонлайн»
09.00 М/с
09.30 Сериал «Найди меня в Париже»
10.00 «Теле бинго»
10.30 «Вокруг света за монетой»
11.40 Х/ф «Шанхайский перевоз-чик»
14.00 Т/х «Ата-ана. Бала-шаға»
17.30, 03.00 Т/х «Бұлбұл»
21.00 Лоторея «777»
21.05 Х/ф «Славные парни»
23.30 Х/ф «Охота на воров»
02.30 «КЗландия»

АҚПАРАТТЫҚ ХАБАРЛАМА

2019 ЖЫЛДЫҢ 1 ТАМЫЗЫНА ҚАРАЙ БЖЗҚ-НЫҢ НЕГІЗГІ КӨРСЕТКІШТЕРІ

Зейнетақы активтерінің табыстылығы инфляциядан жоғары.

2019 жылдың 1 тамызына қарай жарналардың барлық түрі бойынша зейнетақы жинақтарының жалпы сомасы 10,17 трлн теңгені құрап, жыл басынан бері 8 пайызға, ал бір жыл ішінде 1,6 трлн теңгеге немесе 19 пайызға өсті.

Зейнетақы шоттарының барлық түрі бойынша келіп түскен зейнетақы жарналарының сомасы жыл басынан бері 549,2 млрд теңге болды. Бұл ретте міндетті зейнетақы жарналары (МЗЖ) бойынша жинақтар сомасы 9,9 трлн теңгені құраса, міндетті кәсіптік зейнетақы жинақтары (МКЗЖ) бойынша жинақтар сомасы 224,9 млрд теңгеге және ерікті зейнетақы жарналары бойынша (ЕЗЖ) жинақтар сомасы 1,9 млрд теңгеге жетті.

2019 жылдың 1 тамызындағы жағдай бойынша салымшылар мен алушылардың МЗЖ, МКЗЖ, ЕЗЖ бойынша жеке зейнетақы шоттарының жалпы саны жыл басынан бері 152 мыңдай шотқа көбейіп (жүйден шыққан қатысушылардың жабылған шоттары ескерілді), 10,3 млн бірлікті құрады.

2019 жылдың жеті айы ішінде зейнетақы төлемдерінің жалпы сомасы 124 млрд астам

теңгені құрады. Салыстырып қарасақ, былтырғы жылдың сәйкес кезінде зейнетақы төлемдерінің жалпы сомасы 110,9 млрд теңге болған. Бұл ретте жасына байланысты төлемдер – 43,9 млрд теңге, ҚР аумағынан тыс жерлерге тұрақты кетуге байланысты төлемдер – 26,2 млрд теңге, ал сақтандыру ұйымдарына жасалған аударымдар – 35,5 млрд астам теңге болды. 2019 жылы сақтандыру ұйымдарына жасалған аударымдар көлемінің елеулі түрде артқанын атап өткен жөн (2018 жылдың 7 айы ішінде ол 11,1 млрд сәл астам теңгені құраған еді). Өйткені 2019 жылы міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары енгізілген күннен бастап (01.01.2014ж.) толық 5 жыл өтті. Сәйкесінше өз пайдаларына міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары кемінде күнтізбелік 60 ай (5 жыл) төленген 50 жасқа толған адамдар (ерлер мен әйелдер) өздері тандаған сақтандыру ұйымымен зейнетақы аннуитеті шартын жасасу мүмкіндігіне ие болды. Бірақ бұл үшін Қордағы міндетті зейнетақы жарналары, міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары және ерікті зейнетақы жарналары

есебінен қалыптасқан жинақ ақша ай сайын кемінде ең төмен зейнетақы мөлшеріндегі зейнетақыны төлеп тұруға жеткілікті болуы тиіс. Жыл басынан бастап күні бүгінге дейін 1,2 мыңнан астам адам осы құқықтарын пайдаланып үлгерді. Олар сақтандыру ұйымдарына жиынтық жинақтары есебінен шамамен 16,2 млрд теңгені аударды. Осылайша еңбек жағдайлары зиянды жұмыстармен айналысатын адамдар үшін Қордан МКЗЖ есебінен зейнетақы жинақтарын мерзімінен бұрын алу түріндегі жеңілдік толығымен жүзеге асырылып жатыр.

2019 жылдың 7 айы ішінде салымшылар мен алушылардың шоттарына есептелген таза инвестициялық табыс сомасы 363,2 млрд теңгеден асты. Зейнетақы жинақтарының табыстылығы жыл басынан бері 3,77 пайыз, ал инфляция 2,8 пайыз болды. Егер бұл көрсеткішті жылдық тұрғыда алып қарайтын болсақ, зейнетақы жинақтарының табыстылығы соңғы 12 ай ішінде 9,65 пайызды құрады. Бұл кезеңде инфляция деңгейі 5,4 пайызды көрсетті. Осылайша зейнетақы

активтерінің табыстылығы инфляциядан жоғары болып, нақты табыстылық 4,25 пайызға жетіп отыр.

БЖЗҚ 2013 жылғы 22 тамызда «ГНПФ» ЖЗҚ» АҚ негізінде құрылды. БЖЗҚ құрылтайшысы және акционері – Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің «Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ арқылы Қазақстан Республикасының Үкіметі. БЖЗҚ зейнетақы активтерін сенімгерлікпен басқаруды Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі жүзеге асырады. 2016 жылғы 1 қаңтардан бастап зейнетақы активтерін басқару тиімділігін арттыру бойынша ұсыныстар жасау қызметі Ұлттық қорды басқару кеңесіне берілді. Зейнетақы заңнамасына сәйкес БЖЗҚ міндетті зейнетақы жарналарын, міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарын, ерікті зейнетақы жарналарын тартады, зейнетақы төлемдерін, зейнетақы жинақтары мен төлемдерін жеке есепке алады жүзеге асырады, салымшыға (алушыға) зейнетақы жинақтарының жай-күйі туралы ақпарат береді (толығырақ www.enpf.kz сайтында).

ЖОЛДАУ АЯСЫНДА

БИЛІКKE ДЕГЕН СЕНІМ ОРНЫҚТЫ

Қазақстан Республикасының Президенті Қ.Тоқаев 2019 жылғы 2 қыркүйек күнгі Қазақстан халқына арнаған “Сындарлы қоғамдық диалог – Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі” атты Жолдауында тәуелсіздік жылдарында жеткен жетістіктерге тоқталып, бұл жасампаздық пен ілгерілеу, бейбітшілік пен келісім кезеңі болғанын, осы уақыт ішінде Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың басшылығымен еліміз әлемдегі беделді әрі орнықты мемлекетке айналғанын айтты.

Халыққа берген уәделерін міндетті түрде орындайтынын мәлімдеген Қасым-Жомарт Тоқаев еліміздің жаңа тарихындағы маңызды белестің ортақ мақсаттарын, оның ішінде сайлауды бағдарламасын жүзеге асыруға негізделген Жолдаудың басым бағыттары туралы еркей-тегжейлі баяндады. Ең басты міндеттердің бірі қоғам мүшелерінің билікке сенімін күшейту екендігі де айқын көрінеді. Яғни, билік тұрғындар үшін ашық, қолжетімді болған жағдайда ғана ел-жұрттың сеніміне ие болады.

Жолдаудың екінші бөлімі «Азаматтардың құқығы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету» деп аталды. Мұнда Мемлекет басшысы сот шешімдерінің сапасын жақсарту, ауыр қылмыстың жазасын күшейту, сыбайлас жемқорлыққа қарсы жүйелі күрес, құқық қорғау жүйесін толыққанды реформалау, жауынгерлік қабілетті әскер қалыптастыру туралы атап өтті. Осының ішінде Президент зорлық-зомбылық, педофилия, есірткі тарату, адам саудасы, әйелдерге жасалатын тұрмыстық қысым және басқа да тұлғаларға, әсіресе балаларға зардабы тиетін ауыр қылмыстардың жазасын жедел түрде қатаңдату жөнінде Парламент пен Үкіметке тапсырма берді. Бұған қоса табиғатқа аяусыз қастандық жасап жүрген браконьерлердің әрекеттеріне тез арада тосқауыл қою талап етілді. Ішкі істер министрлігі реформасына үш жыл ішінде 173 млрд. теңге бағытталады. Бұл қаражат еңбекақыны көтеруге, тұрғын үйді жалға алуға, ХҚО қағидады бойынша полицияның қазіргі заманғы фронт-кеңселерін құруға жұмсалады. Үкіметке ІІМ реформасына бөлінетін қаражат шеңберінде азаматтық қорғау органдары қызметкерлерінің жалақысын арттыру үшін 40 млрд. теңгені қарастыру тапсырылды.

Сот жүйесінің жұмысын жетілдіруге де Жолдауда айрықша орын берілді. Мәселен, Мемлекет басшысы Жолдауында: «Сот және құқық қорғау жүйесіндегі күрделі реформалар – азаматтарымыздың құқықтарын қорғаудың және олардың қауіпсіздігін күшейтудің негізгі факторы. Сот шешімдерінің сапасын арттыру үшін бірқатар маңызды шараларды жүзеге асыру қажет. Судьялардың заңды және ішкі сенімді басшылыққа алып, шешім шығару құқығы мызғымас сипатқа ие. Дегенмен, сот шешімдерін мұқият талдау жұмысын жолға қойып, бірыңғай сот тәжірибесін орнықтыру қажет...»,- деп атап көрсетті.

Аталған Жолдау – халқымызды айрықша толғандырып жүрген өзекті мәселелердің шешімін атап көрсетті. Әсіресе, ұлттық мүддеге негізделген тапсырмалардың өзектілігі өзін мемлекетшіл санайтын әрбір азаматтың көңілінен шықты деуге болады.

Ағзам АБДРАХМАНОВ,
Алматы облысының МАЭС-ның судьясы.

АЙҚЫН БАҒЫТ

Президентіміз Жолдауында түрлі мәселелер, соның ішінде, мемлекеттік тіл, мемлекеттік қызмет, азаматтық қоғам, этносаралық татулық сияқты бірқатар тақырып қозғалды.

ҮМІТ МОЛАЙЫП, СЕНІМ НЫҒАЙДЫ

Жоғары білімнің сапасына да жеке тоқталып кетті. «Терең білім берудің орнына диплом сатумен айналысқан университеттеріміз бар екені де жасырын емес. Бірінші кезекте соларға тыйым салу арқылы біз оқу орындарындағы білім беру сапасын арттыруға күш саламыз»,- дегені, Президенттің сапалы білімге барар жолдың тетігін тапқаны еді. Сот жүйесінің жұмысын барынша жетілдіре түсіп, халықтың сенімін нығайта түсуге байланысты міндеттерді де қадап айтты. Баса айтатын жайт, аз қамтылған және көп балалы отбасыларды қолдау үшін Үкіметке Дарынды баланың қабілетін дамытудың жол картасын әзірлеуді тапсырды. Үкімет пен әкімдерге осындай балалардың үйірмелер мен орталықтарға, жазғы лагерьлерге баруы үшін мүмкіндік жасауына тапсырма берді. Президентіміз Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына арналған тұңғыш Жолдауында еліміздегі маңызды жайлар толық қамтылған. Әсіресе, «орта және шағын бизнестің дамуына жасалған кез келген кедергілерді мемлекетке қарсы жасалған қылмыс ретінде қабылдау керек» деген сөзін жұртшылық жылы қабылдады. Сондай-ақ, орта және шағын кәсіпкерлікке жаңа серпіліс беріп, тың жобаларға екпін беріп, Үкіметке “Бизнестің жол картасы” аясында алдағы үш жылда қосымша 250 миллиард теңге қаржы бөлгізу жөніндегі тапсырмасы кәсіпкерлік үшін үлкен қолдау деп есептеймін.

Дархан МҰСАНОВ,
Алматы облысының №1 көмелетке толмағандар істері жөніндегі мамандандырылған ауданаралық сотының бас маманы.

МАМАН МІНБЕРІ

ГЕНДЕРЛІК ТЕНДІК МӘСЕЛЕСІ

Ерлер мен әйелдердің тең құқығын және тең мүмкіндігін қамтамасыз ету жөніндегі мемлекеттік саясаттың негізгі міндеттері - мемлекет пен қоғам өмірінің барлық саласында ерлер мен әйелдердің тең құқықтарын және тең мүмкіндіктерін қамтамасыз ету.

Қазіргі таңда мемлекетімізде әйелдердің құқықтарын қорғау мен қамтамасыз ету жөнінде көптеген ұйым бар. Мемлекеттік бақылау және қадағалау органдарының қоғамдық ұйымдармен өзара іс-қимылы, Қазақстан Республикасының ерлер мен әйелдердің тең құқықтарының және тең мүмкіндіктерінің мемлекеттік кепілдіктері туралы заңнамасының сақталуын қамтамасыз етеді. Мемлекеттік бақылауды және қадағалауды жүзеге асыратын органдар өз қызметінде гендерлік теңдікті қамтамасыз етуге және әйелдердің құқықтарын қорғауға қатысатын қоғамдық ұйымдармен өзара іс-қимыл жасайды. Қазақстан Республикасының ерлер мен әйелдердің тең құқықтарының және тең мүмкіндіктерінің мемлекеттік кепілдіктері туралы заңнамасын бұзғаны Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген жауаптылыққа әкеп соғады.

Абзал ШАКУАЛ,
Алакөл аудандық сотының судьясы.

ТӘРБИЕ

ОЙЫН - ОЙҒА ЖЕТЕЛЕЙДІ

Жұмыс тәжірибесінде бақылап жүргеніндей, бүгінгі таңдағы баланы жай бір қарапайым ойын түрімен қызықтыру мүмкін емес. Ойын өткізудің өзі көрнекі құралды, ортаны дайындауды қажет етеді.

Сондықтан да ойын түрлерін түрлендіріп қана қоймай, оның әрбір іс-әрекеті баланың даму психологиясына әсер етуін де қадағалауымыз маңызды. Мысалы, ойын-сабақ, ойын-жаттығу, сергіту ойындары, дидактикалық ойындар, сөздік ойындар, логикалық ойындар, ұлттық ойындар баланы жан-жақты дамытып, өзін қоршаған ортамен, табиғатпен, қоғамдық құбылыстармен, адамдармен, олардың еңбегімен, қарым-қатынастарымен танысуына көмектеседі. Ойындар баланың зейінін, есте сақтау қабілетін, сөйлеу мәдениетін дамытуға арналған, адамгершілік сезімін оятуға, адамдармен дұрыс қарым-қатынас жасауға үйретеді.

Айтпағым, балалық балдәурен шақты ойынсыз елестету мүмкін емес. Ал оны тәрбиелену ортасында жас ерекшелігіне қарай тиімді пайдаланып, тәрбие құралы ретінде қолдану үлкен шеберлікті әрі тәжірибені талап етеді. Ойын дүниеге қарай ашылған үлкен жол, ол арқылы баланың рухани сезімі өмірмен ұштасып, өзіндік болашаққа, қоршаған дүниеге деген түсінік пайда болады. Ендеше, соның алғашқы баспалдағын қалыптастыруда жауапкершілік пен сенім мықты болса, баланың ертеңі мықты болатындығына күмән жоқ. Ойынның астарында үлкен ой жатқандығын ұмытпайық.

Құралай ЖАБЫҚБАЕВА,
№7 орта мектептің мектепалды даярлық сыныбының мұғалімі.

ТАЛДЫҚОРҒАН ҚАЛАСЫ

ӨНЕР

Жаңа қойылымды тамашалауға жиналған зал толы көпшілік сол күні өмірмен өзектес тақырыпты аша білген жерлестерінің өнеріне дән риза болды. Шаруашылықтың жыл он екі ай таусылып бітпейтін қам-қарекетімен қоса жесірлік қамыты қажытқан қарттар үйіндегі төрт кемпірдің тағдырын ортала-рына келген шал өзгерткісі келеді. Шынайы өмірдің күрсінісі мен күйзелісін көрсетуді нысана тұтқан комедиялық қойылым күлдіре оты-рып ой салуымен құнды.

Қойылым соңында аудан әкімі Марат Разбеков сахнаға көтеріліп, көрермендердің алғысын әкімнің ықылас гүлімен жеткізіп, көпшілікті сергіткен тамаша спектакльді сахналаған дарынды жерлесіміз Саят Мерекеұлына алғыс айтып, иығына шапан жапты.

Саят Мерекенов Москваның Щепкин атындағы жоғары театр училищесін бітірген белгілі театр және кино актері.

Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері
Саят МЕРЕКЕНОВ:

Бүгінгі таңда туған жерден түлеп ұшып, таңдап алған са-ласы бойынша табысқа жеткен танымал жерлестерімізді "Туған елімнің өсіп-өркендеуіне қандай үлес қоса аламын?" деген сауал толғандыратыны анық. Бақалы ауылында туып-өсіп, театр-кино саласында ауыз толтырып айтарлықтай танымал рөлдерді сомдаған М.Әуезов атындағы академиялық драма театрының, актері, Қазақстанның Еңбек сіңірген қайраткері Саят Мерекеновтың, кейінгі жылдары туған жеріне жиі ат басын бұрып, ізбасарларын тәрбиелеуді мақсат тұтып жүргені осы сөзіміздің айғағы. Көктемде ол аудандық Мәдениет үйінің жанынан драма үйірмесін ашып, Толымбек Әлімбековтың, аудармасындағы Флорид Болековтың "Төрт кемпір, бір шал" спектаклін жұртшылық назарына ұсынған болатын.

«САРҚАН ХАЛЫҚ ТЕАТРЫН АШАМЫЗ»

-1951 жылы наурыздың 9-ы күні таңғы сағат 4-тер шамасында Талдықорған облысы, Ақсу ауданы, Алғабас колхозында дүниеге келіпін. Оны әлденше рет айтып, құлағыма құйған анам Жексенбекова Түшкен. Әкем Тұңғышбаев Мереке зейнетке шыққанша ұстаз болып шәкірт тәрбиеледі. Алдымдағы әпкем Сәуледен кейін дүниеге келген маған азан шақырып Саят деп ат қойыпты. Анамның айтуынша, мен бала болып еңбектемеген екем, бір аяқты бүгіп алып құйрықпен жыл-жып, ақыры кереге жағалап жүріп кетіпін. Сәуле әпкем екеумізден соң өмірге бауырларым Жа-нат, Қанат, Марат, Мұрат, қарындасым Анар келді. Бүгінде бәрі балалы-шағалы, жеке-жеке үйлі-баранды болып кетті.

Біздің совхоз Ағарту, Бақалы, Киров дейтін 3 ауылды құрайды. Орталығы – Бақалы.

Менің сахнаға деген құштарлығым бала кезімде-ақ оянды. Бірде Кировке театр келіп, ойын қойды. Ауылдың ба-лаларына ілесіп мен де бардым. Ойынды мәшинаның қорабында отырып тамашаладым. Сахнаның төрінде – таудың көрінісі. Ба-сты рөлді ойнаған жігіттің үстіңгі қасқа тістері темірмен қапталған екен, сөйлегенде жарыққа шағылып жалт-жұлт етеді. Осындай болсам-ау деген арман оты тұтанып, өнерге де-ген сүйіспеншілік менің жүрегіме сол күні келіп ұя салды...

Осылай деп Саят ағамыз өнері туралы жазбаларында, ауызекі әңгімелерінде бала күнінен

өнерге деген құштарлық кеудесіне ұялағанын тартымды етіп жеткізеді.

Мектеп табалдырығын 1957-ші жылы аттап, көркемөнерпаздар үйірмесіне қатыса жүріп, өнер әліппесін игерген ол 1968 жылы Жамбыл қаласындағы мәдени-ағарту училищесінің театр бөліміне оқуға түседі. Арасында әскери бо-рышын өтеп келіп, 1973 жылы осы аталған оқу орнын бітіріп шығады да сол жылы 1973 жылы Мәскеудің Щепкин атындағы жоғары театр училищесінің актер факультетіне оқуға түседі.

1978 жылы оқуды аяқтаған соң жолдамамен Торғай облыстық С.Қожамқұлов атындағы қазақ музыкалық драма теа-трына жұмысқа қабылданып, М.Әуезовтің «Қаракөз»-інде – Сы-рым, С.Жүнісовтың «Өліара» пьесасында – Жақай Тайши-ев, Т.Жойқынбековтың «Егер азамат болсаң»-ында – Хамит, Мирзагитовтың «Боздағын күткен бейбақтар»-ында – Тайфур, Шекспирдің «Ромео-Джюльета»-сында – Тибальт, «Пай-пай жас жұбаслар-ай»-да Есет сияқты об-раздарды сомдайды.

1987 жылы қаңтардың 9-күні көркемдік кеңестің сынынан өтіп, 1 жылға келісім-шартпен қазақ өнерінің қарашаңырағы М.Әуезов атындағы академиялық театрға жұмысқа қабылданып, өнердің қара шаңырағында өзін дәлелдеуге мүмкіндік табады. Академиялық те-атрда тынымсыз тірлік, ізденістің нәтижесінде Әзірбайжан Мамбетов қойған С.Жүнісовтың «Кемеңгерлер мен көлеңкелер»-інде М.Әуезовтың бейнесін көрсетіп, М.Әуезовтың

«Абай» пьесасында Абайдың об-разын көрерменге жеткізеді. Мой-нына артылған ауыр жүктерді қайыспай көтерген талантты актердің театрдағы жетістіктері кинодағы көрермен жүрегінде қалған бейнелері арқылы жалғасын тапқаны көпшілікке белгілі.

Еңбектің, төккен тердің өтеуіндей Саят Мерекенов 2002 жылы «Ерен еңбегі үшін» медалімен марапатталып, 2010 жылы «Қазақстанның Еңбек сіңірген қайраткері» құрметті атағына ие болды. Осы жылы Театр

Қайраткерлері Одағы тағайындаған «Еңлік гүл» сыйлығының тұңғыш иегері болды.

- Сарқан ауданында өнерлі жастар аз емес. Алғашқы спек-такльде мәдениет үйі, кітапхана қызметкерлері өз рольдеріне сай кейіпкерлерді сомдады. Тікелей міндеті болмағандықтан әуесқой актерлердің басын қосу қиын. Сондықтан аудандық халық теа-тры ұжымын құрып, шығармашыл ортада мәртебесін қорғасам деген талаппен Алматы мен Сарқанның ортасын жол қылып жүрген жайым

бар. Жаз айларында гастрольдік сапармен ауданның елді мекендеріндегі көрермендермен қауыштық. Бүгінгі таңда келесі бір комедиялық қойылымды әзірлеу үстіндеміз,-дейді майталман ак-тер бізбен әңгімесінде.

Біз де туған ауданның мәдени-рухани саласын кеңейтуге үлес қосып жүрген туған жердің танымал перзентіне деген ризашылығымызды жасыра алмадық.

Жомарт ИГИМАН

ШАРА

Артық білім – КІТАПТА

«ЖЕТІСУ – КІТАПҚУМАРЛАР ӨЛКЕСІ» АТТЫ ЕРКІН КІТАП АЛМАСУ ЖОБА-СЫ БОЙЫНША ТҰЙЫҚ АУЫЛДЫҚ КІТАПХАНАСЫНДА «КІТАП – АДАЛ ПЕЙІЛ, АСЫЛ ДОС» ТАҚЫРЫБЫНДА БУККРОССНИК ШАРАСЫ ӨТТІ.

Шараға Тұйық орта мектебінің 10 сынып оқушылары және көпшілік оқырмандар қатысты. Кітап алмасу шарасында Жетісу өлкесі туралы баяндама оқылып, ұлы ойшылдардың кітап жайында айтқан пікірлері тыңдалды. Жазушы Ғ. Мүсірепов «Кітап дегеніміз – алдыңғы ұрпақтың артқы ұрпаққа қалдырған рухани өсиеті. Кітап оқудан тиылсақ, ой ойлаудан да тиы-лар едік» деген еді. Ал ұлы ойшыл Абай ағамыз: «Артық білім кітапта, ерінбей оқып көруге» демеп пе еді?! Ендеше, білімнің қайнар бұлағы болған кітапты адамзаттың баға жетпес құндылығы деп білейік.

Ұлбосын БӘЗІЛЖАН,
Тұйық ауылдық кітапханасының меңгерушісі.

УЧТЕНЫ ТЕНДЕНЦИИ ОБЩЕМИРОВОГО ПРОЦЕССА

Основополагающим стержнем Послания Президента К.К.Токаева народу Казахстана «Конструктивный общественный диалог – основа стабильности и процветания Казахстана» служит дальнейшее выстраивание четкого и эффективного взаимодействия между гражданами и государственным аппаратом. Реализация этого важного для всей страны шага приведет к более выверенным решениям, от результата которых напрямую будет зависеть социально-экономическое положение республики по всем ключевым позициям.

В стратегии главы государства обозначено его личное видение относительно дальнейшего развития страны. В послании были высказаны поручения парламенту и правительству об ужесточении уголовного наказания за педофилию, сексуальное насилие и другие тяжкие преступления против личности. «Хотел бы также остановиться на следующем важном вопросе. Мы отошли от чрезмерных репрессивных мер и жесткой карательной практики правосудия. Вместе с тем в стране все еще имеют место многочисленные тяжкие преступления. Мы увлеклись гуманизацией законодательства, при этом упустив из виду основополагающие права граждан. Нужно в срочном порядке ужесточить наказание за сексуальное насилие, педофилию, распространение наркотиков, торговлю людьми, бытовое насилие против женщин и другие тяжкие преступления против личности, особенно против детей. Это мое поручение Парламенту и Правительству», - подчеркнул Президент.

В Послании Президента больше всего импонируют его четкая структурированность и конкретность, сочетающиеся с масштабностью и комплексностью охвата проблемных зон и стратегических направлений дальнейшего поступательного движения страны. Так, Президент подчеркнул о необходимости повышения

доверия к судебной системе и исключении любого неправомерного влияния на деятельность судей. Несомненно, все мы понимаем, что для реализации намеченного плана потребуются принять ряд законодательных актов, в которых должны быть отражены реалии общества современного этапа политического, экономического и социального развития Казахстана. В Послании учтены тенденции общемирового процесса.

Одним словом, Послание Главы государства Касым-Жомарта Токаева «Конструктивный общественный диалог – основа стабильности и процветания Казахстана» коснулось всех ключевых сфер нашей жизни. В нем без преувеличения, могут найти ответы на свои вопросы практически все слои населения и играет важную роль в будущем развитии Казахстана, поэтому страна, руководствуясь данным Посланием, непременно добьется больших успехов. Нет никаких сомнений в том, что обозначенные Главой государства стратегические направления государственной политики, по всему спектру ключевых вопросов станут новым этапом в достижении цели построения свободного и процветающего Казахстана.

Жумаш АКБЕРГЕНОВ,
судья Алакольского районного суда.

ПОРЯДОК ОБРАЩЕНИЯ В СУД С ИСКОВЫМ ЗАЯВЛЕНИЕМ

Соблюдение надлежащей формы искового заявления - одно из важных условий осуществления права на предъявление иска. Исковое заявление подается обязательно в письменном виде и должно содержать определенные реквизиты, указанные в статье 150 Гражданского процессуального кодекса РК.

Наряду с тем, что в исковом заявлении должны содержаться общие для всех категорий дел сведения, его содержание должно отражать специфику спора, подлежащего разрешению. В нем, независимо от характера спора, должно быть указано наименование суда, в который подается исковое заявление, а затем обозначены все необходимые сведения об истце (ф.и.о., место регистрации и проживания, телефон, а, в не фактического проживания, телефон, а, в необходимых случаях - год рождения). Такие же сведения должны содержаться и об ответчике.

Если же одной из сторон является организация, то, помимо точного наименования, соответствии с зарегистрированным уставом, должно быть указано и место ее нахождения.

Необходимо четко указать обстоятельства, на которых истец основывает свое исковое требование к ответчику, а также доказательства, подтверждающие обстоятельства, изложенные истцом в обоснование своих требований.

Важное значение имеет точное изложение того материально-правового требования истца к ответчику, которое составляет пред-

мет иска. Исковое требование определяется характером спорного правоотношения, из которого вытекает требование истца. По существу рого вытекает требование истца, реализованная в виде этого просьба истца, реализованная в виде этого требования, и составляет просительный пункт искового заявления. От того, насколько четко юридически грамотно сформулировано исковое требование, зависит и уяснение позиции, занимаемой истцом.

В связи с этим закон подчеркивает, что истец в исковом заявлении должен указать, в чем заключается нарушение или угроза нарушения прав, свобод и законных интересов истца и его требования.

В исковом заявлении могут содержаться сведения о номерах телефонов, факсов, адреса электронной почты истца, его представителя, ответчика, иные сведения, имеющие значение для рассмотрения и разрешения дела, а также излагаться ходатайства истца.

Такие ходатайства могут носить разнообразный характер и касаться, в первую очередь, его просьбы, связанных с собиранием доказательств, вызовом свидетелей, назначением экспертизы, разрешением вопросов об обеспечении иска, привлечением в процесс других участников процесса.

Исковое заявление должно быть подписано истцом или его представителем, имеющим соответствующие полномочия.

Ержан НУРЛАНОВ,
главный специалист-секретарь
судебного заседания СМЭС.

ГЛАВНЫЙ ФАКТОР ДУХОВНОГО ЕДИНСТВА

Государственная программа развития и функционирования языков на 2011-2020 годы разработана в соответствии со статьями 7 и 93 Конституции Республики Казахстан; Законом Республики Казахстан от 11 июля 1997 года "О языках в Республике Казахстан"; Концепцией расширения сферы функционирования государственного языка, повышения его конкурентоспособности на 2007-2010 годы, утвержденной постановлением Правительства Республики Казахстан от 21 ноября 2007 года № 1122; Стратегическим планом развития Республики Казахстан до 2020 года, утвержденным Указом Президента от 1 февраля 2010 года № 922; Указом Президента Республики Казахстан от 19 марта 2010 года № 957 "Об утверждении Перечня государственных программ"; пунктом 3 Плана мероприятий по реализации поручений Президента Республики Казахстан Назарбаева Н.А., данных на XV сессии Ассамблеи народа Казахстана; Доктриной национального единства.

При разработке Программы был изучен опыт правового регулирования вопросов, связанных с реализацией государственной языковой политики свыше 30 зарубежных стран.

Данный документ является нормативно-организационной основой решения актуальных проблем в сфере функционирования и развития языков и создания условий для полномасштабного применения государственного языка во всех сферах общественной жизни.

В Доктрине национального единства государственный язык определен ключевым приоритетом, главным фактором духовного и национального единства. Овладение им должно стать долгом и обязанностью каждого гражданина Казахстана, стимулом, определяющим личную конкурентоспособность и активное участие в общественной жизни.

Динара СИМИЛТАРОВА,
ведущий специалист
Талдыкорганского городского суда.

СОГЛАСНО СТ. 194 УГОЛОВНОГО КОДЕКСА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН, ВЫМОГАТЕЛЬСТВО, ТО ЕСТЬ ТРЕБОВАНИЕ ПЕРЕДАЧИ ЧУЖОГО ИМУЩЕСТВА ИЛИ ПРАВА НА ИМУЩЕСТВО ИЛИ СОВЕРШЕНИЯ ДРУГИХ ДЕЙСТВИЙ ИМУЩЕСТВЕННОГО ХАРАКТЕРА ПОД УГРОЗОЙ ПРИМЕНЕНИЯ НАСИЛИЯ ЛИБО УНИЧТОЖЕНИЯ ИЛИ ПОВРЕЖДЕНИЯ ЧУЖОГО ИМУЩЕСТВА, А РАВНО ПОД УГРОЗОЙ РАСПРОСТРАНЕНИЯ СВЕДЕНИЙ, ПОЗОРЯЩИХ ПОТЕРПЕВШЕГО ИЛИ ЕГО БЛИЗКИХ, ЛИБО ИНЫХ СВЕДЕНИЙ, ОГЛАШЕНИЕ КОТОРЫХ МОЖЕТ ПРИЧИНИТЬ СУЩЕСТВЕННЫЙ ВРЕД ИНТЕРЕСАМ ПОТЕРПЕВШЕГО ИЛИ ЕГО БЛИЗКИХ ОТНОСИТСЯ К ЧИСЛУ КОРЫСТНЫХ ПРЕСТУПЛЕНИЙ ПРОТИВ СОБСТВЕННОСТИ.

ВЫМОГАТЕЛЬСТВО

Предметом вымогательства являются: чужое имущество (вещи, деньги, в том числе, иностранная валюта, ценные бумаги, объективированные результаты творческой интеллектуальной деятельности, фирменные наименования, товарные знаки и иные средства индивидуализации изделий); право на имущество (завещание, страховой полис, расписка, договор, доверенность на получение тех или иных ценностей, различных видах ценных бумаг и иного документа, дающего ему право на получение имущества) или совершение других действий имущественного характера (услуги неэквивалентного содержания, например, якобы за "охрану помещения", за "содействие" в реализации продукции, уничтожение долгового расписки, отказ от долга в общем имуществе, снижение процентных ставок, производство каких-либо работ и т.п.).

Вымогательство считается оконченным в момент предъявления потерпевшему имущественных требований, соединенных с соответствующими угрозами, независимо от того, достиг виновный желаемой цели, получил требуемого имущества, права на имущество или добился совершения потерпевшим действий имущественного характера.

При квалификации действий виновного лица как вымогательства следует устанавливать конкретный вид угрозы, предусмотренный в диспозиции закона, имея в виду, что потерпевшим от угрозы вымогателя может быть как собственник или лицо, в введении

или под охраной которого находится имущество, так и их близкие. Форма выражения угрозы для квалификации вымогательства значения не имеет (устная или письменная, высказанная лично или через посредника, сформулированная откровенно или в завуалированной форме), однако, ее содержание должно быть воспринято потерпевшим однозначно в соответствии с ее фактическим смыслом.

Для квалификации действий вымогателя несущественно, кем может быть реализована эта угроза: им самим или его соучастниками.

Как вымогательство под угрозой применения насилия следует понимать действия, выражающие намерение оказать принудительное психологическое воздействие (угроза лишить жизни, причинить тяжкий, средний или легкий вред здоровью, совершить изнасилование или иные насильственные действия).

При вымогательстве, совершенном с угрозой уничтожения или повреждения имущества, для квалификации действий виновного не имеет значения, о каком имуществе идет речь (вверенном потерпевшему для охраны или его собственном, движимом или недвижимом) и каким способом эта угроза будет реализована. В этих случаях следует иметь в виду, что угроза должна быть реальной и способной оказать устрашающее воздействие на потерпевшего.

Нуржан КАДЫРБЕК,
судья СМУС Алматинской области.

ПРИНИМАЮТСЯ МЕРЫ ДЛЯ ПРИМИРЕНИЯ СТОРОН

Медиация применяется в спорах(конфликтах) возникающих из гражданских, трудовых, семейных и иных правоотношений с участием физических и (или) юридических лиц, а также рассматриваемые в ходе уголовного судопроизводства по делам о преступлениях небольшой и средней тяжести, об уголовных проступках, если иное не установлено законами Республики Казахстан, и отношения, возникающие при исполнении исполнительного производства и при медиации стороны непременно рассчитывают на равные права, а также на них возлагаются равные обязанности. Стороны согласованно решают обратиться к медиатору или нет. В случаях, когда решение проблемы таким путем не предоставляется возможным, за ними сохраняется право обратиться в суд.

Сейчас при рассмотрении дела суды принимают меры для примирения сторон, содействует им в урегулировании спора на всех стадиях процесса. Поэтому стороны могут урегулировать спор в полном объеме взаимных требований либо в части, заключив мировое соглашение, соглашение об урегулировании спора (конфликта) в порядке медиации или соглашение об урегулировании спора в порядке партисипативной процедуры либо используя иные способы в порядке, установленном Кодексом.

Расширение в Гражданском процессуальном кодексе применение примирительных процедур с участием медиаторов, адвокатов способствует повышению числа людей, которые разрешают свой спор мирным путем, в связи, с чем для нас важно проводить среди населения разъяснительную работу о примирительных процедурах.

Мадина АХМЕТЖАН,
главный специалист
Талдыкорганского городского суда.

СОВМЕСТНЫМИ УСИЛИЯМИ

В Казахстане с момента обретения независимости приняты нормативные правовые акты и государственные программы по противодействию проявлениям и борьбе с коррупцией, под которой понимается не предусмотренное законом принятие лично или через посредников имущественных благ и преимуществ лицами, выполняющими государственные функции, а также лицами, приравненными к ним, с использованием своих должностных полномочий и связанных с ними возможностей либо иное использование ими своих полномочий для этой цели. Поскольку проявления коррупционных деяний являются препятствием на пути развития государства в условиях рыночной экономики и порождают в обществе недоверие к органам власти.

И в нынешнем Послании Народу Казахстана «Конструктивный общественный диалог – основа стабильности и процветания Казахстана» Президент Республики Казахстан К.К.Токаев особенно обратил внимание на борьбу с этим социальным

злом. В частности в своем Послании Глава государства подчеркнул: «С повестки дня не сходит вопрос системной борьбы с коррупцией. Необходимо восстановить антикоррупционную экспертизу проектов нормативных правовых актов центральных и местных органов с участием экспертов и общественности. Следует законодательно и нормативно регламентировать ответственность первого руководителя ведомства, в котором произошло коррупционное преступление. Надо также предусмотреть строгую ответственность сотрудников самих антикоррупционных органов за незаконные методы работы и провокационные действия. Им не должно быть места в следственной практике», - подчеркнул Президент.

Поэтому совместными усилиями с общественностью надо вести борьбу с коррупционными явлениями.

Айгерим ЖУМБАЕВА,
главный специалист-секретарь судебного заседания Талдыкорганского городского суда.

ОСНОВНЫЕ ПРИНЦИПЫ ГЕНДЕРНОЙ ПОЛИТИКИ

В Республике Казахстан основными принципами гендерной политики устанавливаются равные права мужчин и женщин, что гарантировано Конституцией РК. Задачи гендерной политики достижение сбалансированного участия мужчин и женщин во властных структурах, обеспечение равных возможностей для экономической независимости, развития своего бизнеса и продвижение по службе, создание условий для равного осуществления прав и обязанностей в семье. Однако законодательного оформления принципов равных возможностей для обоих полов недостаточно, что бы преодолеть исторически сложившиеся стереотипы о женском участии в политике, которые укрепились в гражданских институтах общества и положение современных женщин противоречиво, что проявляется в ее социальной экономической и политической активности, а так же в дальнейшем развитии институтах семьи.

В нашей республике женщины, можно сказать составляют больше половины населения, их по-

ложение, роль и статус имеют важное значение в обществе, поэтому вопросы гендерного равенства отнесены к числу важных социальных проблем не только в Казахстане, но и во всем мире. За годы независимости в Казахстане было проведено множество конференций и заседаний посвященных именно проблемам гендерного неравенства.

Для нашего государства огромное значение имеют вопросы теоретического обоснования и развития национального механизма, исследования институциональное развитие, политическая практика и анализ достижения гендерного равноправия. Так же приоритетной задачей должно быть широкое гендерное просвещение политической элиты по вопросам участия женщин в политических процессах, осмысление и постановка гендерных проблем, а так же разработка методов решения этих проблем по мировому опыту.

Ержан ЛАЗАРОВ,
главный специалист-секретарь судебного заседания Талдыкорганского городского суда.

ТОЛАҒАЙ

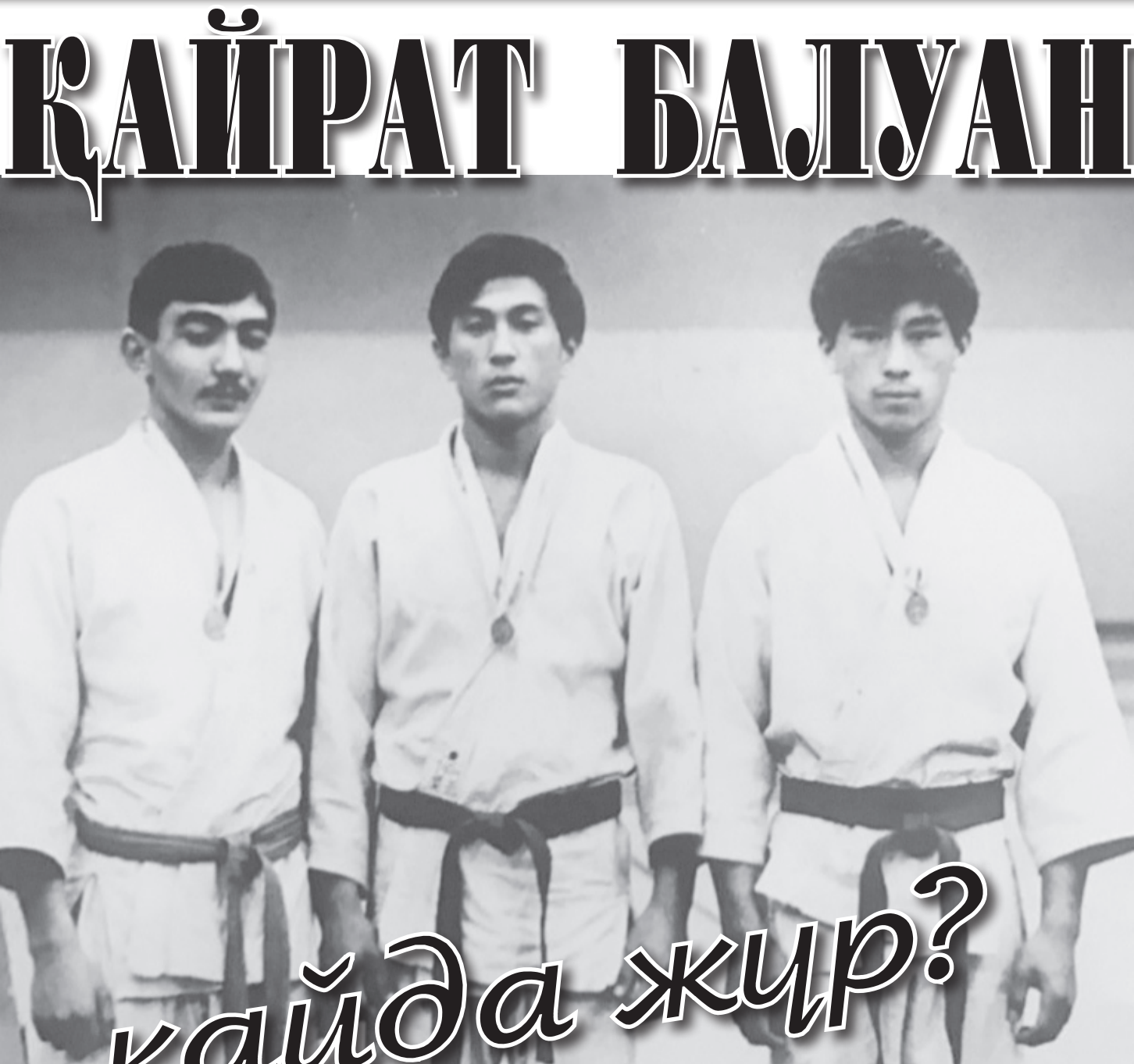
Атам қазақ «Тау-дай талап бергенше, бармақтай бақ берсін» деп тегін айтпаған. Осы бір ұлағатты сөздің бүгінгі кейіпкерімізге тікелей қатысы бар. Жетісу өңіріндегі күрес өнерінің тынайы жанкүйерлері Қайрат Матаев есімді балуанды әлі де ұмыта қоймағаны анық. Тоқсаныншы жылдардың басында жарқ етіп көрінген жалынды жас көп ұзамай көпшілік назарынан тыс қалды. Мاستық пен атақтың буына мастанды ма, әлде заманның желімен ығып кетті ме? Көпке дейін осы сауал бар-ша жанкүйердің көкейінде жүрді.

Қайрат 1973 жылы Талдықорған қаласының дәл іргесінде орналасқан Еркін ауылында дүниеге келді. Ауылды жердің өз қызығы өзінде ғой. Ол да көрші-қолаңның өзі құралыптас балаларымен алысып-жұлысып өсті. Ойынның қызығына берілген сондай сәттердің бірінде құрдасының қолынан пышақтың қырындай ғана кітапты көріп қалады. Парақтап көрсе, неміс тілінде жазылған екен. Сөзін түсінбесе де не туралы екенін бірден ұқты. Әр суретті асықпай қарап шықты. Кітаптың орта тұсында дзюдо күресіндегі әдіс-тәсілдердің қалай жасалатыны бейнеленген екен. Осы оқиға Қайраттың өмірін күрт өзгертті. Ауылда күрес үйірмесі болмағандықтан балалардың біразы үйдің маңында жиналған шөптің үстінде алысуды әдетке айналдырды. Барлығы да өз шамашарқыларына қарай сол кітап бетіндегі суреттерде көрсетілген әдіс-тәсілдерді жасауға талпынуда.

Ауылда мал дәрігері болып еңбек етіп жүрген Замантай Матаевқа 13 жасар ұлының бұл ермегі бірден ұнады. Оның ептілігі мен шапшаңдығы, қайсарлығы мен өжеттігіне риза болды. Қауырт жұмыстан қолы бір босағанда ұлын жетектеген әке Талдықорғанға келді. Оны облыс орталығындағы спорт мектептерінің бірінде жас өрендерді жаттықтырып, оған дейін де талай дарынды жастың томағасын сыпырған самбо күресінің білікті маманы Сәрсенбек Шәрапиевке табыстады.

Қайрат самбоға тез-ақ бейімделді. Екі-үш жыл аралығында облыс деңгейіндегі додаларда дараланып, республикалық жарыстарда жүлде алып жүрді. Әрине, ондай дарынды балуанның майталман мамандардың қырағы назарынан тыс қалмайтыны анық қой. Көп кешікпей ол Алматы қаласында орналасқан Қаркен Ахметов атындағы спорттағы дарынды балаларға арналған мамандандырылған мектеп-интернатқа қабылданды.

— Тоқсаныншы жылдардың басында Жетісу өңірінде аса мықты балуандардың қалың шоғыры өсті, — деп бастады өз әңгімесін Қайрат Матаев. — Ержан Кенжебаев, Рүстем Смағұлов, Ерлан Алпысбаев, Сержан Омаров, Бауыржан Молдахметов, Айдын Смағұлов, Берік Жетпісбаев, Ерлан Тәжіков және тағы басқа жігіттердің қай-қайсысын алсаңыздар да нағыз «сен тұр, мен атайындар» еді. Сол сайыпқырандармен иық тіресе жүріп,

қайда жыр?

менің де шеберлігім шыңдалды, деңгейім өсті. Оның үстіне Алматыдағы интернатта Бауыржан Жаналин, Алексей Атаев, Саламат Жексембаев сынды майталмандардан жақсы тәлім-тәрбие алдым. Әрине, осындай сүзгіден өткен балуанның осал болуға құқы жоқ. Мен де ағаларымның үмітін ақтау үшін барымды салуға талпындым.

Иә, Қайраттың осал балуан болмағаны анық. Самбо мен дзюдо күресінен жасөспірімдер арасындағы бірқатар республикалық жарыстарда жеңіс тұғырына көтеріліп, жастар дуына еркін қосылды. 1992 жылы қазіргі Нұр-Сұлтан қаласында ұйымдастырылған Азияның клубтық чемпионатында бас жүлдені олжалады. 1993 жылы Өскеменде өткен ел біріншілігінде 52 кило салмақ дәрежесінде белдесіп, күміс медальді мойнына ілді. Финалда ол кейіннен еліміздің белді балуандарының біріне айналған Айдын Кемпірбаевтан ұтылды.

Жоғарыда аталған қос бірдей қомақты табыстың арқасында Қайрат Матаев жастардың әлем чемпионатына қатысуға мүмкіндік алды. Самбо күресінің орталығы саналатын Ресейдің Кстово қаласында өткен айтулы доданың алғашқы айналымдарында төрт бірдей қарсыласын тізе бүктіріп, жартылай финалда Моңғолияның өкіліне есе жіберді. Ал үшінші орын үшін тартыста Түркімен-стан спортшысына сан соқтырған Жетісудің өрені қола медальді мойнына ілді.

1994 жылы Қайрат ересектер арасындағы жарыстарға қатыса бастады. Бұл ретте де ол көш соңында қалған жоқ. Бірқатар республикалық жарыстарда жеңіс тұғырына көтеріліп, Қазақстан чемпионатында күміс медальді иеленді. Финалда еліміздің маңдайалды балуандарының бірі, әлемдік деңгейдегі жарыстарда жүлде

алып, Азияда алдына жан салмаған Зекен Шаймерденовтен жеңілді.

Еліміздің дарынды балуандарының бірі Қайрат Матаевтың жеңісті жолы осылай жалғасып келе жатқан еді. Дуалы ауыз мамандардың өздері бұл жігіттің келешегі зор екеніне қылаудай да күмән келтірмеді. Бірақ адамның емес, Алланың дегені болады екен. 1995 жылы кейіпкеріміз қапияда жол апатына түседі. Ауыр жарақаттар алып, өкпесіне дейін жыртылып кетеді.

Ұзақ уақыт ауруханада жатқан жігіттің бар ойы — бауыры ыстық боз кілемге қайта оралу еді. Әлем және Азия чемпионаттарында Қазақ елінің туын биікте желбіретуді армандайды. Денсаулығы біраз түзелгеннен кейін жаттығу залына қайта келеді. 1997 жылы Бішкекте өткен халықаралық турнирде бас жүлдені олжалады. Сол тұста жанкүйерлердің біразы «енді Матаевтың жеңісті жолы қайта жалғасады» деп жорамалдайды. Алайда содан кейін-ақ ол бозкілемде көрінбеді.

— Жол апатында алған жарақаттар менің арман-қиялымның барлығын көкке ұшырды. Ол кезде небары 22 жаста едім. Араға екі жыл салып, бозкілемге қайта оралдым. Бірақ өкпе бүлінгеннен кейін бұрынғыдай кең тыныстай алмайды екенсің. Бішкекте өткен өзімнің соңғы жарысымда бас жүлде алғаннан кейін үлкен спортпен қош айтысуды құп көрдім. Себебі, алысқа шаба алмайтынды түсіндім. Ал көптің бірі болып қалың топтың арасында жүруді жаным қаламады. Иә, өкініштен өзегім өртеніп, қан жылағаным рас. Бірақ қолдан келер дәрмен жоқ, — деп Қайрат өткенді еске алып, терең бір күрсінді.

Бірден жаңа өмірге бейімделу атақты спортшыға оңайға соққан жоқ. Оның үстіне, тоқсаныншы жылдары жөнді жұмыс табу да қиын еді. Қайрат та өзі нәпақа табу үшін талай істің басын шалды. Базарда қол арба итерді, ет сатты, басқа да майда-шүйде тірлікпен айналысты. Кейіннен кеден сала-

сында еңбек етті. Ақыры әкесімен бірігіп, өз ауылының маңынан шаруа қожалығын ашты. Мал мен құс асырады, жермен айналысты, бордақылау орталығын ашты. Сол кездерді еске алған Қайрат: «Бастапқыда тірлігімізді 10 күрке тауықпен бастаған едік» — деп жылы жымияды.

Алғашында олардың көп қиналғаны рас. Бірақ ерен еңбектің еш кетпейтіні анық қой. Матаевтардың маңдайынан сорғалап аққан тер ақыры ақталды. Арада біраз жыл өткенде әке мен бала өздері бастаған істі дөңгелентіп әкетті. Бүгінде айтулы отбасы 2,5 мың гектар жерді игеріп отыр. Мал саны 150 жылқы, 400 бас ірі қара, 450 бас қойға жетті. Ең бастысы, сол ауылдың 30-дан аса тұрғынына шаруа қожалығы жұмыс тауып беріп отыр. Олардың алатын жалақылары да мардымды, одан бөлек сіңірген еңбектеріне қарай сыйақы да алып тұрады. Бүгінгі таңда қожалықты арда ақсақал Замантай Матаев басқаруда.

Былтыр желтоқсан айында Қайрат Матаев Талдықорғанның іргесіндегі Еркін ауылдық округінің әкімі болып тағайындалды. Бұл округке Еркіннен бөлек, Көктал және 3 бөлімше елді мекендері кіреді. Тұрғындардың жалпы саны 18 мыңнан асады. Жауапты қызметтің тізгінін ұстағанына аса көп уақыт болмаса да, бұл іске Қайрат Замантайұлы ерекше бір ыждағаттылықпен кірісті. Халықтың мұң-мұқтажын тыңдап, барлық мәселелерді оңды шешу жолдарын қарастыруда. Оған таңдануға да болмас. Қалай дегенмен, өзінің туған ауылы, кіндік қаны тамған жері ғой.

Иә, кезінде Қайрат Матаевтың қандай мықты балуан болғанын жанкүйерлер жақсы біледі. Оған ешкімнің де күмәні жоқ деп ойлаймыз. Ал енді айтулы азаматтың қандай әкім болатынын уақыт көрсетеді. Оның да бағасын беретін - халық!

Ғалым СҮЛЕЙМЕН

ДЕНСАУЛЫҚ

Лимон қосылған судың пайдасы

Судың адам ағзасына қаншалықты пайдалы екені бұрыннан-ақ белгілі. Диетолог-мамандар су диетасына сәйкес күн сайын аш қарынға 1 стакан таза су ішу керектігін айтады. Сондай-ақ, олар таза суға лимон тілімдерін қосып, ішкен дұрыс екенін дәлелдей білген.

Лимон тілімдері қосылған суды «Денсаулық сусыны» деп атайды. Ол иммунитетті жақсартуға, склероз, анемия сияқты аурулардан арылуға жол береді. Лимон құрамындағы магний, калий мен С дәрумені ми, жүрек және жүйке жүйесі жұмысын жақсартады, қан қысымын бір қалыпқа келтіреді. Теріге нәр береді, тырнақ, шаш өсіміне оң әсерін тигізеді. Артық салмақтан арылуды мақсат тұтқан жандарға лимон қосылған су көмегін тигізе алады. Лимон шырынының құрамындағы пектин ас қорыту жүйесін жақсартып, артық

салмақтан арылуға мүмкіндік береді. Ол үшін күнделікті 1 стакан лимон қосылған суды үш мәрте қабылдау керек. Лимон қосылған қайнатылған жылы су бауыр, өт, бүйрек ауруларының алдын алып, бұл мүшелердің жұмысын жақсартады. Өт жолында тастардың жиналмауына ықпал етеді. Ағзаны зиянды қалдықтардан арылтады. Қан құрамындағы токсиндерден арылып, терідегі пигментті дақтардың көзін жояды. Безеу, сепкіл, әжімнің түсуіне жол бермейді. Теріні тазалап, оны ағартады. Күнделікті таңертең аш қарынға

қабылданған лимон қосылған су жүйке жүйесінің жұмысын бір қалыпқа келтіріп, бойға күш-қуат пен сергектік береді. Стресс, күйзеліс, көңілсіздіктің болмауына ықпал етеді. Жаздың аптап ыстық күндері бұл шырын шөлден құтқарса, қыстың күні жаңға жылулық пен күш сыйлайды. Қайнаған 1 литр ыстық суға лимон тілімдерін салып қойыңыз. Суыған кезде аз-аздан қабылдай бастаңыз. Кейін қабылдау мерзімін жиілетеніз. Сондай-ақ, қалауыңыз бойынша, бұл шырынға

1 шәй қасық бал немесе жалбыз жапырағын қосуға болады.

КЕРЕК КЕҢЕС

УАҚЫТЫҢЫЗДЫ
ҮНЕМДЕЙ БІЛҢІЗ

Бірде Марк Аврелий: "Таңертең ерте тұрсаңыз, көп нәрсені жаңадан бастауға мол мүмкіндік аласыз", - дейді. Біз бұл жазба-мызда ерте тұрудың адам өміріне пайдалы әрі тиімді екенін айтқымыз келіп отыр.

1. Жоспар құрыңыз. Егер ерте тұрып, бүгінге жоспар құрып алсаңыз, уақытыңызды да үнемді пайдаланасыз.
2. Бір стакан су. Таңертең су ішуді ұмытпаңыз. Диетолог Донна Гейтс "The Body Ecology Diet" деген кітабында адамдарға таңертең суды көбірек ішуге кеңес береді. Себебі су ағзаны өртүрлі аурудан сақтайды.
3. Таңғы жаттығу. Таңғы жаттығу барысында сіздің бұлшық етіңіз бен сүйектеріңіз тез оянады. Бірақ ұйқыдан тұра салысымен жаттығу жасау оңайға соқпайды. Алайда зерттеу нәтижелері таңғы жаттығудың күйзелісті жеңіп, қанайналымды жақсартатынын көрсетеді.
4. Музыка тыңдаңыз. Өзіңіздің күніңізді музыка тыңдаудан бастаңыз. Себебі музыка арқылы көңіл-күйіңіз көтеріліп, жаныңыз рехаттанады және алдағы күнге ерекше күш-қуат аласыз.
5. Күліңіз. Күлкінің адам өміріне, денсаулығына қаншалықты пайдалы екенін жақсы білесіздер. Күлкі айналаңыздағы

адамдарға сенімділігіңізді білдіреді. Сонымен қатар табысты адамдардың басым көпшілігі белсенділікті ұнататынын ұмытпаңыздар.
6. Үйіңізді ретке келтіріңіз. Өмір қайнап жатыр. Кейде күнделікті күйбең тіршіліктің қамымен жүріп, үй-күйіңізді ұмытып кететін кездер болады. Киім-кешектеріңіз бір бұрышта шашылып жатса, ыдыс-аяғыңыз жуылмаған күйінде тұрады. Жұмыстан шаршап келгендіктен, бұл заттар көбіне ертеңге қалып жататынын жасырмайсыз. Сондықтан ерте тұрып, үйіңізді ретке келтіріп қойсаңыз, жұмыстан келгенде де көңіл-күйіңіз де көтеріңкі болып, таза жерде тамаша демаласыз.
7. Ең ауыр істі бірінші бітіріңіз. Ауыр істерді артқа қалдырып, ұсақ-түйек шаруалардан күннің бірінші жартысында құтылып алған дұрысырақ деп ойлайтын шығарсыз. Бірақ керісінше ауыр істі бірінші бітірсеңіз, қалған шаруаларыңыз да оңай шешіледі.

ҚЫЗЫҚТЫ ДЕРЕК

ҚЫЗДАР ТУРАЛЫ
НЕ БІЛЕМІЗ?

1. 90% қыз өз мүсініне риза болмайды.
2. Қыздар үшін адамның сыртқы келбеті бірінші орынға ие, сондықтан олар өзінен ақылды қыздарды қызғана бермейді.
3. Қыздар жиналғанда жігіттер туралы әңгіме айтады.
4. Опа-далапқа бей-жай қарайтын қыз болмайды. Боянуды ұнатпайтын қыздың өзі опа-далаптың түр-түрін сатып алады.
5. Кей кезде қыздар сыйлыққа емес, сыйлықтың сыртындағы қорапқа көбірек мән береді. Сыйлықтың сыртын сақтайтын қыздар да кездеседі.
6. Көп қыз смс, ашық-хат, хаттарды сақтайды.
7. Егер қыз ғашық болып қалса, ол туралы кемінде бір құрбысы болса да біліп жүреді. Өз құпиясын ешкімге айтпай, ішінде сақтайтын қыздар сирек.
8. Барлық қызға өзінің сыртқы келбеті

(мұрны, құлағы, т.б.) ұнамайды.
9. Қыздар еш себепсіз жылай алады.
10. Қыздарға бұзық жігіттер ұнағанымен, шын мәнінде мейірімді жігіттерді құп көреді.
11. Қыздар үй шаруасына мығым (электр сымдарын бір-біріне жалғай алатын, т.б.) жігіттерді ұнатады. Өйткені барлық дерлік қыз тоқтан қорқады.
12. Қыздар бұрынғы жігітінің телефон нөмірін өшіріп тастаса да, жатқа біледі.
13. Егер қыз жігітке боянбай шықса, оны жақын тартқаны. Тек жақын адамдарына ғана қыздар бояусыз көрінеді.
14. Қыздар сыйлыққа алған гүлін қурап қалғанша сақтайды.
15. Егер қыз үнсіз қалса, жағдай қиын деген сөз. Көңілі жайлы қыз ананы-мынаны сөз қылса да, әйтеуір сөйлеп отырады.
16. Қыздар ұсақ-түйек нәрсеге қатты мән береді.

СҰЛУЛЫҚ

Тональді кремді немен ауыстыруға болады?

Жақсы макияждың негізі – тональді крем. Өзінің тығыз құрылымының арқасында ол бет реңкін тегістей алады және тері кемшіліктерін жасырады. Бірақ оны күнде қолдансаңыз, тері шаршайды.

бітеп тастамайды. Сонымен қатар, BB-крем теріні ылғалдандырады. BB-кремнің SPF-эффектісі бар түрлері де бар. BB-кремді бет терісіне тональді крем сияқты бояу жақшыппен, спонжбен немесе қолмен жаға бересіз.

СС-крем - бет терісі түсін сәл өзгертуге арналған құрал. Ол да терідегі ұсақ тесіктерді бітпейді. Бірақ ол бет терісіндегі кемшіліктерді жасырмайды.

Ол көбіне терісі майлы қыздарға жақсы келеді.

Опа. Тональді кремнің орнына опаны қолдануға болады. Бірақ оның құрамы минералды түрін таңдаған жөн. Опаның бетіңізде барын да сезбейсіз. Оны қолдану да оңай. Бет терісін күтімді етіп көрсету үшін кез келген ылғалдандырушы

кремнің үстіне опа жағып шығу жеткілікті.

Консилер. Өте тығыз негіз жағудан шаршасаңыз, консилер қолданып үйреніңіз. Оның көмегімен кішкентай тері кемшіліктерін жасыруға болады. Консилерді көбіне көз айналасына және беттің шығыңқы сүйектеріне жағады.

Корректор. Тональді кремнің орнына арасында корректорды да қолдануға болады. Бірақ оны бүкіл бет терісіне жақпаңыз. Біріншіден, оны бүкіл бетке жағу үнемсіз болады. Екіншіден, корректор – өте қою құрал, оны жаққаныңыз қатты білініп тұрады. Корректорды тек безеу сияқты жасырғыңыз келетін жерге аздап жағасыз. Соңынан оның үстінен опа жағып шығасыз.

Деректер интернет желісінен алынды.